ötlet

video magazin

1986. november
Ára: 24 Ft

Mire van szüksége?
SZÁMÍTÓGÉPRE?
VIDEÓRA?
KÜLÖNLEGES
MŰSZAKI
CIKKEKRE?
Nálunk mindent megkaphat!
FOTO-ELEKTRONIK
Központ:
FOTOELEKTRONIK ISZ.
Bp. V., Kossuth L. u. 17.
Tel.: 173-022

1986.
november

öttlet video magazin

Kedves Olvasó!

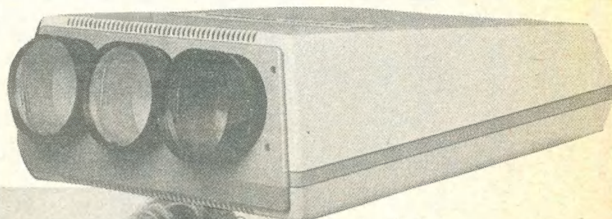
Ül a jámbor polgár a csendes külvárosi vendéglőjében, a pakolja magába a kalóriákat. Ekkor valahol a háta mögött, a magasban éktelen zaj támad, mintha egy vadászbombázó zuhant volna a teremre, majd némi búgás után német parancsszavakat üvöltenek, s mintegy betetőzésképpen géppisztolykattogás hallatszik ... Nem, nem kell megijedni, béke van, csak ebben az étteremben is meglepetésszerűen szokták bekapcsolni a videót.

Kitört a hazai videoláz. Tetszett már betérni este presszóba, ahol éppen beindították a képmagnót? Megörökítésre méltó jelenet: a szerelmes kamaszok elengedik barátnőik kezét, az ajtók körül ácsorgók beljebb jönnek és félbehagyják a különben pedig szépen alakuló verekedést, a pincérek a pultra könyökölve figyelnek — a helyiség egyetlen nagy tátott száj és szem: együtt lessük ájultan, amint a legújabb karatehős két pofonnal nyolc ellenfelét dönti le, és egyetlen rosszarcú támadójának sem jut eszébe, hogy nem csak puszta kézzel verekedhetnek a gengszterek.

Remélem, az előbbi sorokkal még nem kedvetlenítettem el, Kedves Olvasó, hogy miért épp a negyedszer megjelenő első hazai videomagazin hasábjain csúfolódnak a videózásról. Ugyanis éppen ezért, hogy leírhassuk, ez nem a video, ez is a video. Túl könnyen azonosítják a képmagnózással csak mostanában ismerkedők a vendéglők, diszkók, egyéb szórakozóhelyek zajos és nem éppen színvonalas videofilm-áradatát a videóval. A video ugyanis egy médium, egy közlési eszköz, s a legalacsonyabb szintű produkció alapján az egészet minősíteni hasonló képtelenség, mintha teszem azt a könyvet mint olyat elvetnénk, mert temérdek szennyirodalom, ponyva, gyenge krimi lát napvilágot szerte a világon. Vagy a zenét általánosságban elvethetjük csak azért, mivel többszöröse bugyuta slágerecske születik, mint klasszikus mű? További fölös példák helyett megállapíthatjuk: a video is, mint minden médium, a legkülönfélébb nívón használható fel, fogyasztójának igényei szerint.

Ne öntsük ki tehát a fürdővízzel a képmagnót is. Videokazettán nemcsak erőszakot és pornográfiát lehet tartani (bár utóbbiról hivatalos nyilatkozóink kivételével eddig mindenki megvallotta: ő szintén nézi otthon), hanem teszem azt Fellini, Pasolini, Fassbinder vagy Spielberg filmjeit, s a házi könyvtárhoz hasonlóan immár létrehozható a mágnesszalag segítségével a házi filmtár is. A video persze még a fejlett országokban is gyerekcipőben jár, de az elhamarkodottan bírálónak nem árt eszébe juttatni, milyen botladozva, mennyire kevés valóban művészi értéket felmutatva kezdődött annak idején a filmgyártás. Most, a hazai videoláz első nagy fellobbanásakor inkább arra kellene törekedni, hogy a hazai videokazetta-kínálat ne csak a karatézós-pisztolypufogtatós „éttermi filmek" kategóriájából tevődjön össze. Mert akkor aztán lőttek.

Bíró Zoltán

„Kezdetben vala a Telehor ... Hogy mi is volt az? A világ első televíziókészüléke, természetesen magyar találmány."

4. oldal

„Nastassja országnak-világnak leplezetlenül bemutatta, amije van."

10. oldal

„A kazetta elején születést jelző gyereksírás, zárásként pedig a sivatagban meginduló kamera, ami csontok és egyéb leletek között egy tévére is bukkan."

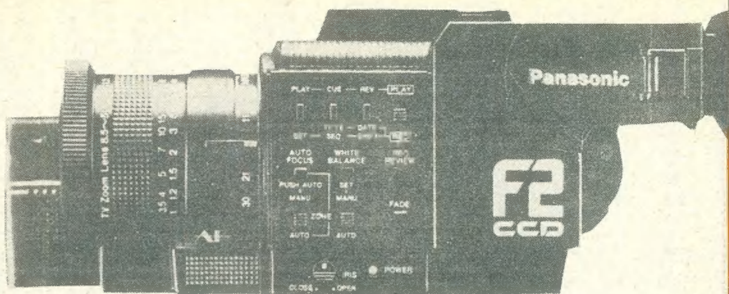
12. oldal

„Ha valaki kamkordert akar vásárolni, feltétlen VHS vagy VHS—C rendszerű készüléket vegyen, mert elkészített felvétele csak így lesz kompatibilis a hazai rendszerként elfogadott asztali készülékekkel."

16. oldal

Az Ötlet hetilap magazinja
Felelős szerkesztő: ERDŐS ÁKOS
Szerkesztő: BÍRÓ ZOLTÁN
Tervező szerkesztő: KERÉK ANTAL
Szerkesztőség: Budapest XIII., Jász utca 103—105.
Levélcím: Budapest 1986
Telefon: 203-803, 203-804
Telex: 22-7363
Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó: *dr. Petrus György* igazgató
Kiadóhivatal, Budapest VI., Révay u. 16.
Szikra Lapnyomda, Budapest 86—4158
Felelős vezető: *Csöndes Zoltán* vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta
Címlap: *Prohászka Imre*
Illusztrációk: *Izsák Jenő* Fotók: *Geszti Anna*
HU ISSN 0237—5141

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: MÁRCZI IMRE

Áttörés a kamerafronton

CCD — ez a három betű jelzi a képátvitel történetében a következő nagy előrelépést.

Ez ideig a videokamerákban alkalmazott képátalakító eszköz a képfelvevő cső volt. Ma, a mikroelektronika korában a cső nagy darab, korszerűtlen, nehézkes és sérülékeny alkatrésznek számít, annak ellenére, hogy mérete az utóbbi években erőteljesen csökkent a minőségi jellemzők egyidejű javulása mellett. A videokamerák méretét és súlyát azonban bizonyos mértékig még mindig meghatározza a képfelvevő cső és a járulékos alkatrészek. Ráadásul a cső homloklapján található fényérzékeny réteg erős és tartós fény hatására könnyen maradandó változást szenved.

A CCD előnyeinek felsorolása előtt vessünk egy pillantást magára az eszközre. A CCD — Charge Coupled Device — egy félvezetős képérzékelő, ami bélyeg nagyságú felületen mintegy kétszázezer pici fényérzékeny elemet tartalmaz, amelyekben a fény hatására töltések halmozódnak fel. Ezeket a töltéseket egymás után kiolvasva, ugyanolyan videojelet kapunk, mint a sugárletapogatás elvén működő képfelvevő csöveknél. Itt azonban nem elektronsugárral tapogatjuk le a töltésképet, hanem léptetéssel egy tárolóba visszük, ahonnan a hagyományos videojel-időzítéseknek megfelelő ütemben kiolvassuk azokat.

A CCD képérzékelőt többféle működési elv szerint is ki lehet alakítani, amelyek közül a legelőnyösebb az ún. Frame Transfer (képátvitel elvén dolgozó) CCD.

Tulajdonságait tekintve csak jókat mondhatunk róla. Méretei és súlya törtrésze a képfelvevő csőének. Fogyasztása ugyancsak, mivel nincs elektronemittáló katód, amelyet izzítani kell. Ennek következtében nincs bemelegedési idő, a bekapcsolás után azonnal üzemképes. A képfelvevő cső működése döntő mértékben függ a letapogató elektronsugár erősségétől, fókuszoltságától, eltérítésétől. Mindezek bonyolult konstrukciós és beállítási kérdések, amelyek a kamera üzemét megbízhatatlanná teszik. A CCD-ben nincs elektronsugár! Így az összes említett probléma fel sem merül. A sugár eltérítésének pontatlanságai a csöveknél nehezen kézben tartható geometriai torzítások forrásai. A CCD leképezési geometriáját meghatározza a gyártáskor kialakított képelem-elrendezés, ami egyszer s mindenkorra adott — így a CCD-nek nincs geometriai torzítása. Ez az eszköz igen érzékeny, nem rosszabb, mint a legérzékenyebb képfelvevő csövek: mintegy harminc lux megvilágítás szükséges egy tisztességes, zajmentes kép előállításához az objektív rekeszének teljes kinyitásánál. A csövek e tekintetben jóval gyengébbek. Az optimális megvilágítás mellett a CCD által produkált kép jel/zaj viszonya eléri a 62 dB-t, ami kifogástalan, stúdióminőségű képet jelent.

Talán a leglényegesebb tulajdonsága a CCD-nek a csövekhez viszonyítva az, hogy gyakorlatilag minden — a szokásos felvételi körülmények között előforduló — fényhatást elvisel, tehát nem lehet beégetni. Ez igen nagy jövőt jósol neki az amatőr kamerákban való alkalmazás terén. Dinamikatartománya megközelíti az emberi szemét. A szem azonban nehezen viseli el az erős fényeket és sötét árnyékokat egy jeleneten belül — a CCD alkalmazásánál lehetőség van a kontraszt elektronikus eszközökkel való egyszerű csökkentésére és ezáltal ilyenkor is jó képet kapunk.

Bizonyára mindenki tapasztalta már, hogy gyors mozgásoknál a videokép elmosódik, a tárgyak mintegy csóvát húznak maguk után. Ez a jelenség különösen kis megvilágítású jeleneteknél figyelhető meg. Az oka az, hogy a képfelvevő cső töltésképét az elektronsugár nem tudja tökéletesen kisütni, és így a töltések egy része ottmarad a következő félképek idejére is. Ez a tárgyak elmozdulása esetén igen szembetűnő. Különféle megoldásokkal sikerült valamennyire csökkenteni ezt a „húzást" a felvevőcsöveknél, de teljesen megszüntetni nem lehet. A CCD másik óriási előnye, hogy ettől a tökéletlenségtől sem szenved, mert a töltések kiléptetése gyakorlatilag tökéletes. Hogy ez mekkora minőségi ugrás a felvevőcsőhöz viszonyítva, csak az tudja értékelni, aki már mindkettővel dolgozott.

A CCD olyan tulajdonságai, mint például, hogy érzéketlen mágneses mezőkre vagy hogy különösen ellenáll mechanikai igénybevételeknek (pl. leejtés), szintén nem elhanyagolhatók.

A fentiek olvastán az olvasóban felmerül a kérdés, hogy miért csak most kerültek a piacra a CCD-vel ellátott videokamerák és hogy ezután mi várható?

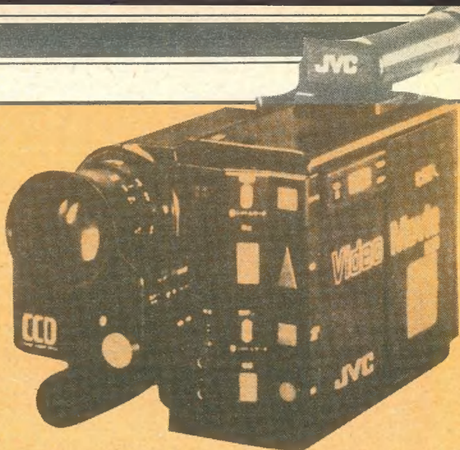
Nem nehéz belátni, hogy a mintegy kétszázezer képérzékelő és csatlakozó vezetékeinek kialakítása egy nem egészen 10×10 milliméteres lapkán — nem mindennapi teljesítmény. És mindezt tucattermékként, olcsón... Márpedig az első fecskék itt vannak. A múltkor ismertetett Sony nyolcmilliméteres video is CCD képátalakítót használ. Most egy CCD-s kamerát ismertetünk: A Panasonic WVP—F2E típusáról van szó.

Ez a kamera alig nagyobb egy fényképezőgépnél (12,5×9×23,3 cm)! Súlya kábel nélkül annyi, mint az én öreg Canon gépemé: 90 dekagramm. Öt watt a teljesítményfelvétele, ami csak azért ilyen sok (sok?), mert autofókusz-áramkörrel látták el, és ez az elektronikus keresővel együtt fogyaszt. A kereső képátlója 1,8 cm, ami valószínűleg a világ legkisebb képernyője. A kamera fényérzékenysége: 10 luxnál képet ad, de minden erősítés maximális, ami nem kedvez a zajviszonyoknak. Ezért az ajánlott, optimális megvilágítás 1400 lux. A kamera felbontását 280 sorban adják meg. Az objektív hatszoros motoros varió, makrofelvételi lehetőséggel — ez szinte már szabványos minden amatőr kameránál (8,5—51 mm). (Valószínűleg igen nagy szériában készülnek valahol ezek az objektívek, ezért használja minden gyártó őket.) Egyébként telekonverter és nagylátószögű konverter kapható hozzá. A kamera dátum feliratkozására önmagában, s egyéb feliratok készítésére csatlakoztatható karaktergenerátorral együtt is képes. Az automatikus fehéregyensúly-beállítást egy tartományon belül megoldották: nincs külső-belső szűrőátkapcsolás.

Az NV 180 típusú hordozható képmagnóhoz előszeretettel ajánlják ezt a kamerát, mivel annak összes, felvételkor lényeges funkciója távvezérelhető róla.

A kamera ára az NSZK-ban 2900 márka, ami ebben a kategóriában igen magas összeg, de az újdonságért mindig fizetni kell — különösen, ha az valamilyen minőségbeli többletet is jelent.

VHS után szuper-VHS?

A nyolcmilliméteres videóról nehéz rosszat mondani — legalábbis az eddig megjelent változatait tekintve. A VHS-rendszer gyártói is arra kényszerültek, hogy javítsanak a képminőségen. Ezt azáltal sikerült elérni, hogy módosították a rögzítési eljárást — de úgy, hogy a felvétel kompatibilis maradt a hagyományos VHS-rendszerrel —, s ezáltal bármilyen VHS-képmagnón zavartalanul lejátszható. A minőségjavulás jelentős: durván úgy jellemezhető, hogy a felezett sebességű üzemmód képminősége olyan, mint a hagyományos VHS képé, míg a normál sebességgel készült felvételé lényegesen jobb.

Ezt a képminőség-javulást először a JVC cég legújabb VHS—C kamerarekorderében tapasztalhattuk. Típusa CR—G7, „családi neve" Videomovie III. Kamerarésze CCD képérzékelővel működik, és ez nagy méretcsökkentést eredményezett az előző generációhoz képest. A kamera 15 luxtól dolgozik, ami azt jelenti, hogy érzékenyebb, mint a Sony V8 kamerája. Az objektív gyújtótávolsága 9—56 mm, tehát a varió hatszoros. Az objektív fényereje 1,3. A CCD képátalakító biztosítja, hogy a kép húzástól mentes svenk esetén is, amit a felvevőcsövekről nem lehet elmondani. Mint említettük, a készülék felezett sebességgel is tud működni, ami azt jelenti, hogy a 30 perces VHS—C kazettára egyórás felvételt készíthet, amely adapterkazettába helyezve normál VHS-képmagnókon lejátszható. A Videomovie egyébként maga is lejátszik, tehát közvetlenül csatlakoztatható monitorhoz. Autofókusz, automatikus fehéregyensúly-beállítás, beépített mikrofon — ezek nélkül ma már nincs ilyen képmagnó. Kialakítása, súlya (1,35 kg), méretei olyanok, hogy jól illeszkedik a kézbe. Csak a kereső elhelyezése kevésbé szerencsés: mivel optikai keresőt használnak, mereven rögzíteni kellett a készülék tetején. Itt egyébként felmerül a kérdés, hogy érdemes-e a jövőben hasonló kameráknál elektronikus keresőt használni, ha az összes lényeges beállítás automatikusan történik? Úgy tűnik, nem, és ezen csak a kisméretű, lapos képmegjelenítők elterjedése változtathat, amelyek mind súlyban, mind teljesítményfelvételben sokkal kedvezőbbek, mint a képcsövek.

A készülék NTSC változata 1200 dollár. A PAL-kivitel ősztől lesz kapható Európában, mintegy 3000 márkáért, ami kedvező a jelenlegi kamerarekorderek átlag 4000 márkás árát tekintve.

JÓ HÍR A KALÓZOKNAK

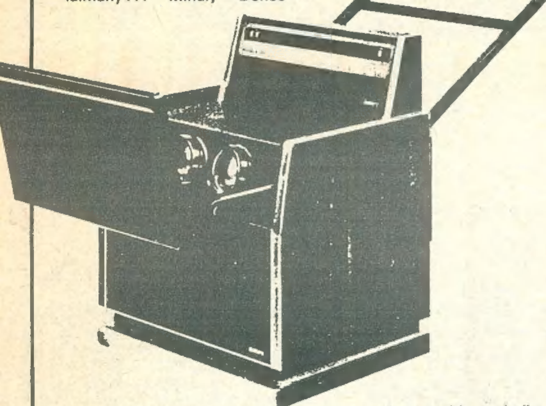
Videoanyagot másolni nemcsak a jogi bonyodalmak miatt nehéz feladat, hanem mert be kell szerezni (legalább kölcsön) egy másik képmagnót, és ez ma még nem olyan egyszerű, mint kölcsönkérni a szomszédtól a vasalót. És tudvalévő Murphy óta, hogy a kölcsönkért eszköz árával és gazdájának féltésével arányos annak valószínűsége, hogy a berendezés éppen a mi kezeink között romlik el . . .

Ez utóbbi, technikai jellegű gondot azonban megoldja a japán Sharp vállalat mellékelten bemutatott készüléke. Az újdonság miatt keveset lehet tudni róla, de annyi sejthető, hogy normál sebességgel dolgozó géppel van dolgunk és hogy a kettőzött kivitel nem puszta mechanikai egymásmellettiséget jelent, hanem a szervorendszerek is bensőségesebb kapcsolatban vannak egymással. Az is valószínű, hogy az átmásolás direkt módon (Dub) történik, ami alig észrevehető minőségbeli romlást okoz, szemben a szokásos átmásolással.

A készülék keverőpultként is használható és így segítségével összeállíthatunk VHS videoanyagokat saját céljainak megfelelően. Mindazonáltal nagybetűs felirat figyelmeztet a készülék elején arra, hogy minden országban érvényesek bizonyos szerzői jogi törvények és ezek be nem tartásáért (vagyis az illegális másolásért) a Sharp cég nem vonható felelősségre.

Mindazt, amit egy asztali képmagnótól elvárunk, ez a készülék is nyújtja: időzítő és hangolóegység van benne és kényelmesebb működtetéshez drót nélküli távvezérlő áll rendelkezésünkre. A készülék ára az NSZK-ban 3472 márka. Ez egy picit soknak tűnik, ha arra gondolunk, hogy ezer márka körül kifogástalan asztali képmagnók kaphatók.

Videomozi

Kezdetben vala a Telehor... Hogy mi is volt az? A világ első televíziókészüléke, természetesen magyar találmány... Mihály Dénes szerkesztette 1928-ban és négyszer négy centiméteres, harmincsoros bontású képét elragadtatással dicsérték a korabeli nézők. Azt mondják, nagyítóval nézve egészen elfogadható képe volt.

A tévékép — videokép — két szembetűnő jellemzője ma is a képméret és a felbontás — a fényerő mellett. Nagyon nagy és nagyon kicsi képcsöveket csak egyedileg és ezért igen drágán lehet előállítani, mivel a képcsövek bonyolult és nagymértékben automatizált gyártása azokra a szabványos méretekre rendezkedett be, amelyek gyakrabban előfordulnak. A tévévevők és monitorok legnagyobb képátlója napjainkban 69 cm. Mivel az optimális nézési távolság a képátló háromnégyszerese, a tévénézés és a video kamaraműfaj, mert egy képernyőt egyszerre legfeljebb tizen-tizenketten tudnak kényelmesen, élményt adódóan nézni. Az átlagos méretű lakószobát és családot véve az a megfelelő — hiszen éppen az ilyen igények kiszolgálására született meg —, azonban a videotechnika nyomán újabban megjelenő közösségi igényt nem tudja kielégíteni. Nagyobb létszámú csoportok számára az utóbbi években kifejlesztett videoprojektorok biztosítják a tévé-, illetve videoprogramok nézését.

Az elektronikus képet azonban a jelenlegi szabványos átvitel mellett értelmetlen bizonyos méret fölé nagyítani, mert fokozatosan előtűnnek a videokép alább ismertetésre kerülő korlátozottságai és hibái.

A tévékép hosszabb és rövidebb oldalának aránya körülbelül 4:3. A képet mindig ebbe kell komponálni, ami szélesvásznú filmek képernyőn való visszaadásánál okoz problémát. Az európai rendszerű tévékép 625 sorból áll, amelyből a képernyőn soha nem láthatunk többet 575 sornál, mert a többit egyéb célokra használják. Különösen feliratos képek esetén kell ügyelni arra, hogy a feliratok a képernyőről le ne maradjanak a közönséges tévékészülékek kissé eltérő képméret-beállításai következtében.

Súlyosabb korlátokat jelent azonban az, hogy az átlagos készülékek képernyőjén látható kb. ötszáz soros felbontás nem teszi lehetővé finom képrészletek visszaadását. Vízszintes irányban a felbontást egyrészt a rendszer frekvenciaátvitele korlátozza, másrészt színe képernyőknél minden egyes képpont egy igen kis piros, kék és zöld színpontból áll össze. Ilyen összetartozó színponthármas mintegy 450 található vízszintes irányban a képernyőn, tehát ennél is több színes pont nem adható vissza a képcsöveken. Ott, ahol nincs semmilyen maszk az elektronsugár útjában, a vízszintes irányú felbontást jelentősen meg lehet növelni az átviteli frekvenciasáv kiszélesítésével. A felbontást ebben az esetben csak az elektronsugár átmérője korlátozza. Ez a helyzet a fekete-fehér képcsöveknél és a videoprojektoroknál is. Az utóbbiaknál egy piros, egy kék és egy zöld színszűrővel ellátott képcső képének egymásra vetítésével állítják elő a színes képet. A videokép javításával oly módon is kísérleteznek, hogy megnövelik a sorok számát. Az ilyen rendszerek azonban nem kompatibilisek a jelenleg a videózásban is használt 625 soros rendszerrel (l. 1985. decemberi számunkban a HDTV-ről szóló írást).

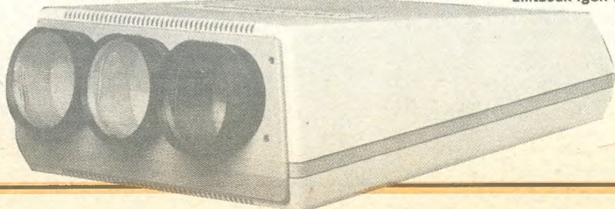
A finom képrészletek jó visszaadását tovább rontja a felvétel és a jelátvitel során létrejövő torzulás, valamint a videojelhez hozzáadódó zaj, amely a képen sokféle formában jelentkezhet. Elmosódnak a kontúrok, a sötét részletek bizonytalanokká válnak, a képen hóesésszerű jelenséget látunk. Színes villódzás, a színek kiesése, a kép felső részének bizonytalanná válása, majd az egész kép szétesése következhet be. A zajos videoképen valamit javítani lehet a szín lecsavarásával vagy kikapcsolásával, mert a leginkább zavaró színes zajok, villódzások eltűnnek a képből.

A fenti lehangoló tények hallatán az olvasóban joggal merül fel a kérdés: van értelme egyáltalán a videoprojektorok használatának? A választ az elmondottak alapján adhatjuk meg. Amennyiben nagyobb teremben nagy létszámú nézőnek rendszeresen szükséges video segítségével bemutatni valamit és ha a forrásanyag kifogástalan minőségű — nos, akkor érdemes egy jó minőségű projektort beszerezni.

A piacon lévő videoprojektorok háromféle típusba sorolhatók. Vannak olyanok, amelyek saját, speciális fényvisszaverő anyaggal bevont homorú ernyőre vetítenek. Az ernyő helye rögzített, a képméret nem változtatható. A megszokott képernyőgörbülettel épp ellenkező jellegű konkáv ernyőn megjelenő kép meglehetősen zavaró, főleg akkor, ha nem merőlegesen, a középvonalból nézzük. Az irányított fényvisszaverés miatt ilyenkor néha nagy szürke foltokat látunk az ernyőn. Az ernyő kis elmozdulására is konvergenciahiba lép fel, amit nem minden esetben lehet a kezelőszervekkel korrigálni.

A fenti hibákat részben kiküszöbölik a zárt rendszerű projektorok. Ezek esetében az ernyő már sík, a konvergenciát — elvileg — nem kell minden esetben beállítani. Hátrányuk a kis képméret: a képátló alig nagyobb egy méternél.

Újabban egyre több gyártó jelenik meg a piacon az ún. „flat-screen" (sík ernyőjű) projektorokkal. Ezek főbb jellemzői az alábbiak: nagy fényerő, nagy képméret, amely széles határok között állítható, s a vetítés történhet elölről, hátulról, sőt a mennyezetre is felszerelhetjük a projektort, mivel az eltérítések megfordíthatók. Legnagyobb hátrányuk, hogy a konvergenciaállításuk igen bonyolult.

A további elméleti fejtegetés helyett nézzünk egy ilyen projektort, a belga Barco cég BV—II készülékét.

Az említett vetítési megoldások közül bármelyikre alkalmas. Maximális képmérete 260 cm × 195 cm, ami 325 cm-es képátlónak felel meg, de ez tovább bővíthető 600 × 450 cm-ig (750 cm-es képátló). Három darab ötcolos, különlegesen nagy fényerejű képcső segítségével 440 lumen fényáramot produkál. A képarány 4:3 és 2,66:1 között változtatható. A vízszintes felbontás 68 sornak felel meg. A közönséges (kompozit jel) bemenet mellett lehetőség van az egyes színjelek kódolatlan csatlakoztatására (RGB bemenet), aminek az az előnye, hogy e jelek sávszélessége akár 10 MHz is lehet, vagyis ezúton jobb minőségű képet kaphatunk. Ennek stúdiókamerákból jövő jelek megjelenítésénél van jelentősége. A készülék számítógép által generált videojelek fogadására is alkalmas, mivel van egy TTL-kompatibilis bemenete is (RGB TTL bemenet). A PAL, a SECAM, az eredeti és a módosított NTSC rendszerű jelek kivetítésére is használható. A készülék súlya 37 kg.

A konvergencia kilenc mezőben függetlenül állítható mindhárom színre, ez összesen huszonhét kezelőszerv... A beállítást némileg megkönnyíti a beépített hálóábragenerátor. Egyébként a bemelegedést követő beállítás után a készülék meglepően stabil, „elmászás" alig tapasztalható. A jól beállított készülék képe torzításoktól mentesen sarkos, ami moziszerű hatást kelt a nézőben. Ezt csak fokozza a hátulról történő vetítés, valamint a csökkentett világítás — mert azt meg kell mondanunk, hogy a legkitűnőbb projektor fényereje sem közelíti meg a ma már nappali fényben is briliáns képet adó tévéképcsöveket. (Kivéve az Eidophort és társait, de az más kategória.)

Kiegészítő berendezésként kínálják a készülékhez a transzparens ernyőt, tunert, számítógép-interfészt, jelforrás-átkapcsoló egységet és bőröndöt a szállításhoz. A BV—II videoprojektor a hangjelekkel nem foglalkozik, azokat külön erősítő és hangfalak segítségével biztosíthatjuk a kép mellé, hacsak be nem szerezzük a jelforrás-átkapcsolót, amely egy hangerősítőt is tartalmaz.

Ára? — Százötvenezer schilling Bécsben. Demonstratív videobemutatók céljára azonban eddig ez az egyik legolcsóbb berendezés.

Zsebtévé

Valamikor 1958-ban kölyökként nagy feltűnést keltettem, amikor egy zsebemben szóló rádióval sétáltam az utcán. Csaknem harminc év kellett ahhoz, hogy ezt a bravúrt tévével meg lehessen ismételni. A képen látható Panasonic körülbelül akkora, mint egy VHS videokazetta. Ezt a drasztikus méret- és súlycsökkentést az teszi lehetővé, hogy a képcső helyett folyadékkristályos képmegjelenítőt alkalmaznak. A képernyőt hordozó rész felhajtható arra az esetre, ha nem zsebben (kézben) kívánjuk nézni, hanem az asztalra letéve. Ezzel végre birtokába jutunk egy olyan eszköznek, melynek segítségével felvétel során a helyszínen ellenőrizhetjük a kamerából kapott videoképet anélkül, hogy a súlyos és sérülékeny monitort magunkkal kellene cipelnünk. A zsebtévé egyelőre NTSC kivitelben kapható, és nem is kell nagyon zsebünkbe nyúlni, ha meg akarjuk venni: háromszáz dollárért kapható.

A készülék részletes ismertetésére visszatérünk, ha az európai (PAL) változat piacra kerül.

Márkás árak

Állandó rovatunkban ezúttal elsősorban a külhonban vásárolni szándékozóknak tesszük közzé az NSZK-ban megjelenő Video című havilap slágerlistáját — még a szokásosnál is nagyobb terjedelemben. S bár az árakat NSZK márkában tüntettük fel, az osztályozás — amely minden súlycsoportban csak a lista elejét, a legjobbakat mutatja be — kétségkívül iránymutató lehet a hazai üzletekben vásárlóknak is. Érdemes például felfigyelni a Standard (!) kategóriában „nagyon jó" minősítést kapott Tensai TVR 1360-ra: 889 márkába kerül . . .

KÉPMAGNÓK

Helyezés	Gyártó, típus	Rendszer	Ár, nyugatnémet márkában	Képminőség	Hangminőség	Szolgáltatások	Az árhoz képest a teljesítmény	A magazin minősítése
Luxus kategória (2450 DM-től 3000 DM-ig)								
1	Sony SL—HF 950S	Super Beta	3000	kitűnő	kitűnő	nagyon jó	nagyon jó	nagyon jó
2	ITT VR 3995	VHS	2650	nagyon jó	kitűnő	jó	nagyon jó	nagyon jó
3	Grundig VS 380 HiFi	VHS	2700	jó	kitűnő	jó	nagyon jó	nagyon jó
4	Panasonic NV 890EG	VHS	2650	jó	kitűnő	jó	nagyon jó	nagyon jó
5	Philips VR 6860 HiFi	VHS	2550	jó	kitűnő	jó	nagyon jó	jó
6	JVC HR—D566EG	VHS	2500	jó	kitűnő	jó	jó	jó
7	JVC HR—D565EG	VHS	2500	jó	kitűnő	jó	jó	jó
8	Sony EV—S700	Video-8	2500	jó	kitűnő	jó	nagyon jó	jó
9	Akai VS—607EO	VHS	2600	jó	kitűnő	jó	jó	jó
10	Grundig VS 267	VHS	2600	jó	kielégítő	nagyon jó	jó	jó
Komfort kategória (1750 DM-től 2400 DM-ig)								
1	Mitsubishi HS—410	VHS	2200	nagyon jó	kitűnő	jó	nagyon jó	nagyon jó
2	Loewe Opta OC 75H	VHS	2150	jó	kitűnő	kielégítő	nagyon jó	nagyon jó
3	ITT Digicontrol VR 3948	VHS	1950	jó	jó	nagyon jó	nagyon jó	jó
4	Grundig VS 320	VHS	2100	jó	jó	nagyon jó	nagyon jó	jó
5	Grundig VS 220	VHS	1900	jó	jó	jó	nagyon jó	jó
6	Blaupunkt RTV 324	VHS	1950	jó	jó	jó	nagyon jó	jó
7	Grundig VS 310	VHS	1900	jó	kitűnő	jó	jó	jó
8	ITT VR 3976	VHS	2400	jó	kitűnő	jó	nagyon jó	jó
9	Hitachi VT—86E	VHS	2200	jó	kitűnő	jó	nagyon jó	jó
10	Orion VH 2004HS	VHS	2000	jó	nagyon jó	jó	nagyon jó	jó
11	Hitachi VT—88CT	VHS	2000	jó	nagyon jó	kielégítő	nagyon jó	jó
12	Loewe OC 70H	VHS	2100	jó	kitűnő	kielégítő	jó	jó
13	Sharp VC 488	VHS	2300	jó	nagyon jó	jó	jó	jó
14	Sony SL—HF 150	Beta	2100	jó	kitűnő	jó	kelégítő	jó
15	Sanyo VHR—1500 G	VHS	1900	jó	kielégítő	jó	jó	jó
16	Panasonic NV—870	VHS	2400	jó	kitűnő	jó	kielégítő	jó
17	JVC HR—D160EG	VHS	1900	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
18	Sony M50	Beta	2300	jó	kitűnő	kielégítő	kielégítő	jó
19	Sharp VC 5F3C	VHS	2000	jó	nagyon jó	jó	kielégítő	jó
20	Phillips VR—6660	VHS	1900	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
Középkategória (1350 DM-től 1700 DM-ig)								
1	Grundig VS 300	VHS	1600	jó	kielégítő	nagyon jó	nagyon jó	jó
2	Fisher FHV—P905K	VHS	1350	jó	kielégítő	jó	nagyon jó	jó
3	Sharp VC—682 GH	VHS	1500	jó	kielégítő	jó	nagyon jó	jó
4	Sanyo VHR 1300G	VHS	1600	jó	kielégítő	jó	nagyon jó	jó
5	Panasonic NV—G10	VHS	1700	nagyon jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
6	Panasonic NV—G7	VHS	1500	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
7	JVC HR—D150	VHS	1600	jó	kielégítő	jó	jó	jó
8	Fisher FHV—P910K	VHS	1600	jó	kielégítő	jó	jó	jó
9	Panasonic NV—730EG	VHS	1700	jó	kielégítő	jó	jó	jó
10	JVC HR—D140EG	VHS	1350	jó	kielégítő	kielégítő	jó	jó

Video-vásárlók 11 pontja

Bár videokészülékek vásárlásához — csakúgy, mint a háborúhoz — pénz, pénz, valamint pénz szükséges, az utóbbi esztendőkben jó pár honfitársunknak kellett keserű tapasztalatok nyomán rádöbbennie, hogy az anyagiakon kívül nélkülözhetetlen néhány vámszabály, illetve műszaki szempont ismerete is. Az alábbiakban egy csokorravalót közlünk az alapvető tudnivalókból.

1. A külföldre utazók turisztaellátmánya csakis turisztikai célokra fordítható, ebből a pénzből videoberendezést vásárolni kizárólag a Nemzeti Bank külön engedélyével lehet. Ennek hiányában a készüléket a vámnál elkobozzák.

2. Mivel a jelenleg forgalomban lévő videokészülékek mindegyikének itthoni értéke meghaladja a 25 ezer forintot, külföldről hozott készüléküket csak az OTP-devizaszámla-, valamint a BC-számla-tulajdonosok vagy az ajándékozó levéllel rendelkezők vámkezeltethetik.

Helyezés	Gyártó, típus	Rendszer	Ár, nyugatnémet márkában	Képminőség	Hangminőség	Szolgáltatások	Az árhoz képest a teljesítmény	A magazin minősítése
11	Hitachi VT—64CT	VHS	1500	jó	kielégítő	jó	jó	jó
12	Panasonic NV—460EG	VHS	1600	jó	kielégítő	kielégítő	jó	jó
13	Panasonic NV—430G	VHS	1400	jó	kielégítő	kielégítő	jó	jó
14	Akai VS—304ED	VHS	1600	jó	kielégítő	kielégítő	jó	jó
15	Philips VR—6462	VHS	1400	jó	kielégítő	kielégítő	jó	jó
16	Fisher FVH—P725	VHS	1650	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
17	Mitsubishi HS—306	VHS	1350	jó	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő
Standard kategória (900 DM-től 1300 DM-ig)								
1	Mitsubishi HS—318G	VHS	1300	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
2	Sharp VC—651GH	VHS	1300	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
3	Tansai TVR—1400	VHS	1150	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
4	Sanyo VHR—110G	VHS	1300	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
5	Universum VR 2361	VHS	1200	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
6	Orion VH 250KT	VHS	999	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
7	Goldstar GHV—51FP	VHS	1200	kielégítő	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
8	Tensai TVR 1360	VHS	889	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
9	Panasonic NV.230	VHS	1300	jó	kielégítő	jó	jó	jó
10	Orion VH—600RC	VHS	1100	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
11	Samsung VX—520TC	VHS	1250	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
12	ITT VR 3906	VHS	1300	jó	kielégítő	kielégítő	jó	jó
13	Samsung VB—510TC	VHS	1150	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
14	Philips VR—2330	Video 2000	1298	jó	kielégítő	kielégítő	jó	jó
15	Fisher FVH—P710K	VHS	1200	jó	kielégítő	kielégítő	jó	kielégítő
16	Tensai TVR 1100	VHS	1298	jó	kielégítő	kielégítő	jó	kielégítő
17	JVC HR—D110	VHS	1200		kielégítő	jó	jó	kielégítő
18	JVC HR—D111	VHS	1300		kielégítő	jó	jó	kielégítő
19	Philips VR 2414	Video 2000	1298	jó	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő
20	Tensai TVR 950	VHS	1050	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő
21	Orion VH 180KT	VHS	1100	jó	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő
Kamerával egybeépített képmagnó (kamkorder)								
1	Philips, Homeset	VHS	4300	jó	kielégítő	jó	kitűnő	jó
2	Loewe CC 90	VHS	4000	jó	kielégítő	nagyon jó	nagyon jó	jó
3	JVC GR—C1	VHS—C	2700	jó	kielégítő	jó	kitűnő	jó
4	Telefunken 890 movie	VHS—C	2700	jó	kielégítő	jó	kitűnő	jó
5	Sony CCD—V8	Video—8	3700	jó	jó	jó	nagyon jó	jó
6	Aiwa CV—80	Video—8	4300	jó	jó	jó	jó	jó
7	Sony CCD—V8AF	Video—8	4500	jó	jó	jó	jó	jó
8	Bosch-Bauer VCC—506AF	VHS	4100	jó	kielégítő	nagyon jó	jó	jó
9	JVC GR—C2	VHS—C	3800	jó	kielégítő	jó	nagyon jó	jó
10	Graetz TMC 4875AF	VHS—C	3800	jó	kielégítő	jó	jó	jó
11	ITT VMC 387AF	VHS—C	3600	jó	kielégítő	jó	jó	jó
12	Hitachi VS—200	VHS	4500	jó	kielégítő	nagyon jó	jó	jó
13	Grundig VS—150	VHS	4800	jó	kielégítő	nagyon jó	jó	jó
14	Canon VM—E1	Video—8	4500	jó	kielégítő	jó	jó	jó
15	Nordmende CV 2001	VHS—C	3750	jó	kielégítő	jó	jó	jó
16	Philips VKR—6810	VHS	4000	jó	kielégítő	jó	jó	jó
17	Panasonic NV—M1	VHS	3600	jó	jó	jó	jó	jó
18	Pentax PV—C11E	VHS	4000	jó	kielégítő	nagyon jó	kielégítő	jó
19	Panasonic NV—M3	VHS	4100	jó	kielégítő	jó	jó	jó
20	Blaupunkt CR—1200	VHS	4600	jó	kielégítő	jó	jó	jó
21	Sony CCD—M8	Video—8	2700	jó	jó	kielégítő	kielégítő	kielégítő
22	Sony BMC—500AF	Beta	3000	jó	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő

3. Nem árt tudni, hogy az ajándékozó levelet hitelesíttetni kell! Tehát nem elég a nagynéni vagy az unokatestvér aláírása, a helyi rendőrség, elöljáróság vagy polgármesteri hivatal pecsétjére is szükség van.

4. Az 50 százalékos vámkedvezmény kizárólag a VHS-rendszerű készülékekre érvényes!

5. Semmiképpen ne vegyünk csupán PAL-rendszerű készüléket, mert annak az itthoni átalakítása sokba kerül. Amit keressünk, az a PAL—SECAM rendszerű videomagnó. Létezhetnek még SECAM—OST, SECAM—DDR, SECAM—Empfang vagy DDR—Empfang jelölések, amelyek mindegyike alkalmas a hazai színes vételre.

6. Nagyon nehéz nyugaton OIRT-hangnormás készüléket találni. Azokat a készülékeket, amelyek hazai forgalomba kerültek, a nagy tételszám miatt alakították OIRT-hangnormásra. Itthon az áthangolásra körülbelül 1500 forintot kell még szánni.

7. A készülék órája lehetőség szerint legyen kvarcvezérelt, annak ellenére is, hogy az elmúlt egy évben már nem voltak a hazai hálózatban akkora áramingadozások — amelyek az órák késéséhez vezettek volna —, mint korábban.

8. Mivel a készülék árát végső soron úgysem ez határozza meg, érdemes lehetőleg bővebb programozási lehetőséggel rendelkező készüléket választani, egyaránt tekintettel a minél nagyobb napi programozhatóságra, és minél hosszabb idejű előre programozhatóságra.

9. Jó, ha a készülék kábeltuneres, vagyis kábeltévéadások vételére is alkalmas hangoló egységgel rendelkezik. Különösen lakótelepi lakásokban fordulhat elő, hogy az adók konvertálása miatt a budapesti programok például az OIRT—3-as, 4-es, 5-ös csatornára csúsznak át, amelyeket nem tud venni a csak CCIR-hangolóegységgel felszerelt videomagnó. A kábeltuneres készülékeknél azonban bővített a frekvenciatartomány.

10. Aki videokamerát is szeretne használni, sok kényelmetlenségtől kíméli meg magát, ha a videorekorderen van kamerastop csatlakozási lehetőség. Ennek híján a felvétel indításakor vagy leállításakor a videomagnó kapcsolóit külön kell kezelni, ellenkező esetben viszont a kamerával vezérelhető a magnó is.

11. Hogyha a készülék Euroscark-csatlakozóval rendelkezik (ez a legújabb fajta, 21 pólusú csatlakozó), helyben szerezzen be a vásárló kábelkészletet és csatlakozóátalakító készletet, mert erre idehaza kevésbé nyílik lehetősége.

Kazettavám

Megközelítően annyi videokazetta érkezik be az országba, amennyi a vásárolt készülékekhez tapasztalatok szerint szükséges. Ebből már nyilvánvaló, hogy a videokazetta nem igazán alkalmas csempészcikknek, hiszen mérete miatt is nehéz elrejteni, s így nem okoz túl sok gondot a vámosoknak. Ez utóbbi megállapítást Dobi Miklós, az Országos Vám- és Pénzügyőrség alezredese is alátámasztotta:

— Az átvizsgálásra hozzánk küldött kazetták körülbelül 3 százalékát tartjuk vissza és semmisítjük meg, s ez elenyészően kicsi szám. A lakosság sokkal jobban misztifikálja a munkánkat és vámvisszaéléseket, mint ahogy az indokolt lenne. Engem is meglepett, hogy az utazók milyen fegyelmezettek: a határon jegyzékben kérdezik meg tőlük, hogy mit tartalmaz a kazetta, s 99 százalékban az igazat írják rá. Természetesen, ha valaki rögtön bevallja a kazettájáról, hogy pornó, attól még elkobozzuk.

— Ki és milyen szempontok alapján határozza meg, hogy mi kerüljön a „tiltólistára"?

— Különféle minisztériumok, a Tájékoztatási Hivatal stb. döntik el, hogy politikai, erkölcsi és egyéb szempontok alapján mely szellemi termékek nem kívánatosak az országban. Tilos a horror- és a pornófilmek behozatala. Természetesen ez utóbbiak nem esnek azonos megítélés alá a szexuális jeleneteket tartalmazó művészfilmekkel. Az ország nyitottságának köszönhetően nálunk viszonylag rövid a tiltólista.

— Ez a lista persze a divatnak megfelelően is változik — igaz, olykor fáziskéséssel. Emiatt olyan fura helyzetek alakulnak ki, mint a „Kék lagúna" című film esetében, amelyet itthon a mozik már vetítettek, de videokazettán még mindig nem engedték az országba . . .

— Olykor valóban később értesülünk a változásról. Ám ez esetben a már ellenőrzés miatt visszatartott kazettát a behozó részére kiadjuk. A visszatartott kazetták vizsgálatát központilag végezzük, s ennek technikai magyarázata is van: nem tudunk minden határállomást 2-3 fajta géppel felszerelni, hogy ott helyben ellenőrizhessék a filmeket.

— Ha már a divat szóba került az előbb: mi most a sláger?

— A kazetták zöme zenét tartalmaz, de elég sok a játékfilm, főleg a western. Pozitív tapasztalat: meglepően sok a nyelvtanulást, valamint a gyermeknevelést segítő oktatófilm. Nagyon visszaszorult a pornó, és a horror is kezd kimenni a divatból.

— Amíg pandúr van, betyár is van — szokták mondani, vagyis amíg vám van, addig mindig akad, aki megpróbálja kijátszani azt. Milyen trükkökkel próbálkoznak az emberek?

— Előfordult már, hogy a kolléganőm westernfilmet kezdett vizsgálni, majd néhány kocka után vad pornójelenetekben ámuldozott, s a végén a film ismét gyermeteg westernképekkel zárult. Ám ez a trükk sem gyakori, 150 közül jó, ha egy akad. Szeretném felhívni az emberek figyelmét arra, hogy ne bontsák fel a gyárilag csomagolt kazettákat. A vámosnak ugyanis hiába magyarázzák, hogy még egyszer sem volt gépben, nekünk muszáj ellenőrizni.

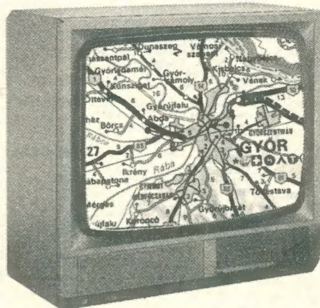
— Hogyan határozzák meg a vám összegét?

— Mindig a belföldi forgalmi érték alapján vetjük ki a vámot. Más az ára az új, a használt és más a műsoros kazettáknak. Sajnos az árak olyan gyorsan változnak, hogy a pénzügyőrnek elég nehéz nyomon követnie. A műsoros kazettáknál ráadásul a tartalomtól függően is lehet különbséget tenni. Átlagban a 8 mm-es kazetta ára 600 forint, a 60 percesé 900, a 90 percesé 1200 forint. Ennek 30 százaléka pedig vám.

G. K.

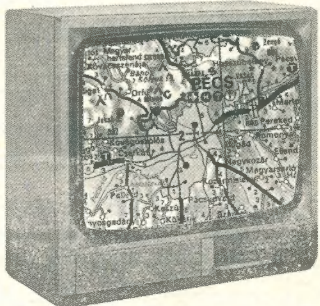
HAZAI KÖRKÉPÜNK

Magas árak,

Látszólag elérhetetlen jelenség: Győrben sokkal nagyobb az igény az üres kazetták, mint a videokészülékek iránt. A titok nyitja a Győrön áthaladó nyugati turistaforgalomban és a bécsi televízió a városban jó minőségben fogható műsoraiban keresendő. Virágzik a feketekereskedelem, még becsülni sem lehet, hányan foglalkoznak a csempészett kazetták másolásával vagy az osztrák tévéből felvett „slágerfilmek" sokszorosításával. Pletykák szerint a szex-, pornó- és horrorfilmek napi bérleti díja ötszáz-hatszáz forint. Az is tény viszont, hogy a meglehetősen szegényes, legálisan engedélyezett hazai videofilm-kínálat mellett többszörösen is luxusnak tűnik a 40—60 ezer forintos készülékek megvásárlása.

Tükrözi ezt a vásárlói kedv megcsappanása is. Ahogy a győri székhelyű Ferrovill Kereskedelmi Vállalat vezérigazgató-helyettese elmondta, a vásárlók elsősorban a 40 ezer forintnál kevesebbe kerülő készülékeket keresik, s mivel ilyet alig tudnak kínálni, tavaly mindössze 500 berendezést értékesítettek. A nagykereskedelmi vállalat a legkülönbözőbb csatornákon, közvetlen importárucsere útján szerzi be a készülékeket. Amenyiben lenne vásárlói igény, évente akár több ezer darabot tudnának piacra dobni. Komoly, több milliós forgalmat bonyolít le az Arrabona Áruház bizományi részlege is, bár a már említett olcsó készülékekkel ők is meg tudnák sokszorozni ezt az összeget. Valószínű, hogy akárcsak a kazetták esetében, a kereslet egy részét a feketepiac elégíti ki; a tízezer—húszezer forintos „árkedvezmény" fejében sokan vállalják a kockázatot, s a vám megkerülésével az országba érkezett készülékeket vásárolják.

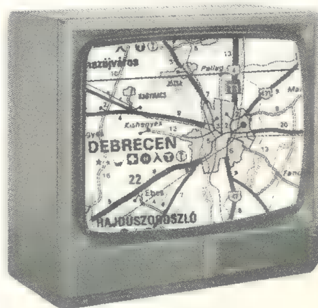

A videokészülék-kínálat Pécsett is messze meghaladja a keresletet. A mindenki által keresett 39 900 forintos Seltronból legtöbbet, 120 darabot, a Konzum Áruház kapott, de ezek a beérkezés idejére előjegyzéssel mind egy szálig elkeltek. Nem csoda, hiszen a többi típus, melyek állandóan megtalálhatók a raktáron, alig tudnak valamivel többet, áruk viszont majd 20 ezer forinttal több. Nem véletlen, hogy a különben jó minőségű Grundigból idén mindössze húszat tudtak eladni. Az említett típusok mellett árulnak még Orion—Panasonicot, 54 900-ért, Sharpot 64 900-ért. Az áruház szakemberei szerint a magas árak mellett visszafogja a vásárlói kedvet a gyatra kazettakínálat is.

A pécsi Centrum Áruházban jelenleg két típus kapható folyamatosan: 54 900-ért az Orion—Panasonic, 66 ezerért a Videoton—Akai. Az idén különben kevesebb mint húsz készülék talált vevőre.

szegényes választék

A Seltron robbantotta a hazai videopiacot. Szokásos vásárlási körképünkben az MTI tudósítói segítségével videós szemmel kukkantottunk be a megyei jogú nagyvárosok műszaki áruházaiba. A kép meglehetősen egysíkúra sikeredett. Ugyanazok a típusok, szinte azonos áron — a vevők arra várnak, hogy az előjegyzés és némi szerencse segítségével hozzájussanak a 40 ezer forint alatti áru Seltronhoz. Műsoros kazettákból pedig csapnivaló a választék, vérlázítóan magas árakon . . .

A Debreceni Vegyesipari és Kereskedelmi Vállalat féléves összesítése szerint boltjaikban az idén összesen harmincféle videokészüléket árusítottak, ezzel szemben mindössze két típust, a már sokat emlegetett Seltront és a Panasonicot keresték a vevők. A kereskedők szerint nagy az érdeklődés, de ennél is magasabbak az árak. Értékesítési nehézségekkel küzd a Hunor Áruház, sőt a számos használtcikk-kereskedéssel foglalkozó műszaki üzlet is. Egységes a vélemény, hogy csak az árak erőteljes csökkentésével lehet újabb vásárlói rétegeket meghódítani a videózásnak. Az elmondottakat bizonyítja annak a két kisszövetkezetnek az esete, melyek a videoláz kitörésekor elsősorban a videokészülékek forgalmazására alakultak. Ma már azonban egyéb műszaki cikkek mellett forgalmuk igen kis hányadát jelentik a videoberendezések. Véleményük szerint a különböző megkötések, mint például az ajándékozó levél, s a még mindig meglehetősen magas vám miatt irreálisan felsrófoltak az árak.

A centrumban úgy vélik, csak valamilyen OTP- vagy egyéb hitelkonstrukció segítségével lehetne fellendíteni a forgalmat.

A Baranya Kereskedelmi Vállalat mintegy húsz üzlete árusít képmagnót, a választék Akai, Fisher, Grundig, Panasonic, Sharp és Siemens. A forgalom: jó esetben napi egy készülék, idén összesen százat tudtak eladni, náluk is csak az árával minden márkát elsöprő Seltront keresik a vevők. Az Ofotért pécsi belvárosi használtcikk-üzlete hasonló cipőben jár, az asztali készülék helyett így most elsősorban az „aktív", tehát nemcsak a filmet néző, hanem készítő videós réteget vették célba, 160—200 ezer forint közötti áron kínálnak JVC márkájú, kamerával felszerelt hordozható készülékeket, s mindemellett az áruházakkal ellentétben árusítanak kazettaátjátszó adaptereket is.

Megoszlik a pécsi kereskedők véleménye a jugoszláv határhoz közeli nagyváros „fekete-videopiacáról". Egyesek tudni vélik, hogy a híres pécsi vásárokon korlátlan típusválasztékban kaphatók az NSZK-ban dolgozó jugoszláv vendégmunkások révén hazánkba érkező videokészülékek.

Egyes becslések szerint Szegeden 9 ezer videokészülék van magánkézben, s a mennyiség egyúttal kimerítette a fizetőképes keresletet. A Szeged Nagyáruház műszaki osztályán is a videoüzlet pangására panaszkodnak, akárcsak a többi műszaki cikkeket árusító üzletben, itt is a polcokon porosodnak a Grundigok, Siemensek, Akaik és Fisherek. A Seltron-láz elkerülte a várost, Szegeden a olcsó slágerkészülék az 54 900 forintos Orion—Panasonic. Ebből az idén kétszázat értékesített a Vídia Vas-Műszaki Nagykereskedelmi Vállalat, s jelenleg abban reménykednek, hogy még az esztendő ége előtt újabb 1300 Panasonicot tudnak behozni.

Kazettákat elsősorban magánkereskedőknél lehet kapni, amilyen zéles a választék — nyolc-tíz típus —, annyira egységesek az árak, 00—800 forint.

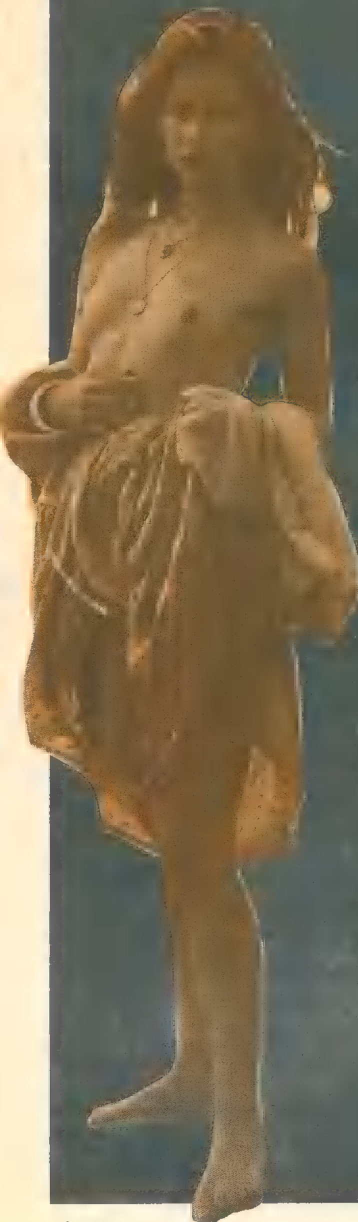

Talán már unalmas a felsorolás: Grundig, Panasonic, Siemens, Videoton—Akai — Miskolcon is ugyanazokat a készülékeket mind nehezebb eladni, ugyanazon az áron, mint hazánk más nagyvárosaiban. Jobb üzletnek ígérkezne a műsoroskazetta-árusítás, -kölcsönzés, ha a választék, a legális választék nem lenne enyhén szólva szegényes. A miskolci Béke moziban található a megyei Moziüzemi Vállalat kölcsönzője, ahol összesen ötvenféle „műsor"; magyar és szocialista játékfilmek, dokumentumfilmek és nyelvlecke-kurzusok között válogathatnak az érdeklődők. Egy-egy kazetta bérleti díja 90-től 170 forintig terjed, ugyanakkor a vállalat a Moképnek ötezer forintot fizet évente a kazettákért, tehát itt nem üzletről — a kölcsönzés ráfizetéses —, hanem egyfajta szolgáltatásról van szó. Így viszont nehéz számon kérni a választékot.

A Centrum Áruház (melyet pedig egyértelműen anyagi szempontok vezettek a kazettaárusításhoz) kínálata sem hozza legyűrhetetlen izgalomba a videósokat. Részben a Magyar Televízió videostúdiójától kapnak játékfilmeket, árulnak emellett rajzfilmeket, komplett nyelvleckéket. Egy 60—90 perces kazetta ára 1700—1800 forint. Valószínű tehát, hogy a miskolci videósok harmincezresre tehető tábora is elsősorban „feketén" szerzi be a néznivalót. Egy dologban egységes a kereskedők, a szakemberek, s természetesen az oktatási és kulturális intézmények vagy akár a magánvideósok véleménye. Megfelelő kazettaválaszték nélkül értelmetlen tovább fokozni a videokészülékek kínálatát.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:
FORINYÁK ÉVA

A szenvedélyes virágszál

A mellékelt fotó [illegible] telt el, s ezalatt [illegible] és [illegible] filme[illegible] és ez az [illegible] eset, [illegible] szere[illegible] vagy [illegible] arra, [illegible] [illegible]yelm[illegible] ezt a [illegible] S[illegible] nem [illegible] a filmmel [illegible] (NSZK, 1971)

Quatermain

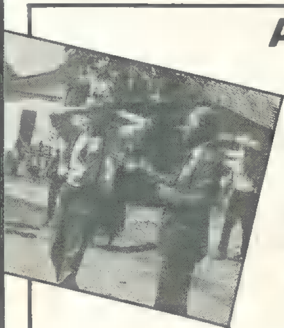

Spielberg, a nagy filmkaptafakészítő sok követőre talál. Szorgos másolókra, akik tulajdonképpen semmi rosszat nem akarnak, csak egy kis kasszasikert. De [redacted] nagyon. Ezek közé tartozik [redacted] Quatermain című film rendezője is, aki magát Richard Chamberlaint kérte fel arra, hogy játssza el Harrison Fordot. A rettenthetetlen kalandornak, aki mellékfoglalkozásban szupermen, még [redacted] kalapja karimája is úgy kunkorodik, mint Indiana Jonesé. Hogy mégse lógjon ki annyira [redacted] lóláb, [redacted] forgatókönyv nem őt tette meg archeológusnak, hanem egy ifjú és fölöttébb vonzó hölgy édesapját, aki nyomtalanul eltűnt az afrikai őserdőben, és feltehetően gátlástalan kincsvadászok karmaiba került.

Jesse Quatermain [redacted] keresésére indul hűséges kísérőjével, [redacted] hatalmas termetű és erejű zuluval, Umbopóval (lásd Csillagok háborúja, Han Solo és Csubakka). Az archeológust sikerül ugyan kiszabadítani a gengszterek fogságából, ám azok már kiszedték [redacted] öregből Salamon kincsének rejtekhelyét. Tovább folytatódik hát [redacted] hajsza a kincsek után, [redacted] vad kuku[redacted] törzs földjén, az alattomos Gagoola királynő birodalmában. A kedves olvasó nem fogja kitalálni, hogy milyen állatok csattogtatják az állkapcsaikat a menekülők és üldözőik alatti szédítő mélységben. Ne is találgassák! Krokodilok. (Lassan minden hollywoodi kalandfilmben a krokodilok [redacted] ítéletvégrehajtók. Nem állítom, hogy barátságos hüllők, de ezt a sorsot talán mégsem érdemelték.) Hátravan még a kannibálok vérszomjasan rotyogó üstje (lásd Szilas ételízesítő-reklám), [redacted] életveszélyben forgó hölgy utolsó pillanatban történő megmentése, Salamon gyémántjának meglelése, és [redacted] ősi mágikus erők bosszúja a kincsháborítók ellen. A boldog vég garantált.

(USA, 1985)

Az egyetlen tanú

Vannak „hangos" és „csendes" szupersztárok. Ez utóbbi, kétségtelenül rokonszenvesebb típushoz tartozik Harrison Ford, a Csillagok háborúja trilógia és [redacted] Indiana Jones-filmek főszereplője. A jóképű színész nem csap nagy hűhót maga körül: „egyszerűen csak [redacted] kell játszani a szerepet, [redacted] lehető legjobban" — mondja —, és így is tesz.

Legújabb filmjében, [redacted] 1985-ben forgatott Witnessben nem lézerstukkeres űrcowboyt vagy régész-fenegyereket alakít, hanem egy rendőrt, aki [redacted] igazságért harcol.

A film kezdő képsorai idilliek: hullámzó búzaföldek, aranyló kalászok, apró lovas kocsi a távoli horizonton, izmos férfiak favágás közben. A békés kis település házaiban nyoma sincsen a huszadik századnak — [redacted] telefon, se televízió, se porszívó, de még [redacted] elektromos áram sincs bevezetve. Hamarosan kiderül, hogy [redacted] Amish szekta lakhelyén, békés és szelíd emberek között vagyunk, kiknek [redacted] háborítatlansága és nyugalma azonban már nem sokáig tart. A közösség egyik gyermektagja ugyanis gyilkosság szemtanúja lesz véletlenül, mikor anyjával beutaznak [redacted] nagyvárosba. A helyzet akkor válik életveszélyessé, mikor a kisfiú a lehető legváratlanabb pillanatban és helyen felismeri a tetteseket, s [redacted] nyomozó rendőr (Harrison Ford) ráébred, hogy [redacted] kábítószerrészlegnél dolgozó kollégái [redacted] gyilkosok. A nyomozó a kisfiúval és annak felettébb vonzó, fiatal édesanyjával együtt az Amish kommunához menekül. A filmnek nagyszerű pillanatai azok, amikor [redacted] viharedzett nagyvárosi rendőr lassan belemerül az Amish-világ idilljébe. A kritikusok egyértelműen „Oscar-gyanúsnak" minősítik Harrison Ford alakítását. A film további erénye, hogy ellen tud állni a csábításnak: nem löki az Amish-özvegyet a rendőrnyomozó karjaiba, elmarad [redacted] happy end.

Ezt [redacted] kivételes erényt pedig egyre kevesebb hollywoodi szuperprodukció mondhatja magáénak.

(CIC, 1985)

Mit szólna ehhez Nancy Reagan?

Az olasz rendezőnő, Lina Wertmüller filmjének eredeti címe „Un complicato intrigo di donne, vicoli e delitti". Nyilatkozata szerint nem elégedett a német „Camorra" címváltozattal, és amerikai forgalmazásra a „Mit szólna ehhez Nancy Reagan?" címet ajánlja. (Erre szokták azt mondani: no comment.)

A történet Nápolyban kezdődik, ahol egy békés nyári délelőttön éles sikoly veri fel a sikátorok csöndjét. Baba Roccót, a szicíliai maffia, a Camorra egyik vezetőjét hátba lőtték, mialatt megpróbálta megerőszakolni a Broadway-panzió tulajdonosnőjét, Annunziatát. A tettes otthagyja a névjegyét: a halott maffiafőnök heréjébe egy injekciós tűt szúr. Ez a merénylet azonban csak kezdete egy sorozatnak, melynek során három nap alatt öt férfit tesznek el láb alól, akik valamennyien kábítószer-kereskedők.

Időközben felbukkan Annunziata egykori szeretője is, akiből cinikus heroincsempész lett. Lina Wertmüller intelligens kábítószer-krimijének csúcspontja, amikor a főhősnő megpróbálja tízéves kisfiát megmenteni a heroinkereskedőktől, akik a gyereket rá akarják szoktatni a heroinra. A szörnyű igazságra Annunziata csak később jön rá: minden gyilkosság azoknak az anyáknak a bosszúja, akiknek a gyerekei belehaltak a kábítószer-fogyasztásba.

(VMP, 1983)

Birdy

(MADÁRKA)

Hátborzongatóan jó film Alan Parker legújabb alkotása, de ezúttal senki ne számítson 115 percnyi felhőtlen szórakozásra. A filmdráma súlyos etikai-pszichológiai problémákat boncolgat, amelyeknek kiindulópontja a vietnami háború.

Egy katonai kórház hideg cellájában meztelen férfi kuporog priccse mellett. Egyetlen szót sem hajlandó senkihez szólni, és azt is csak vonakodva engedi meg, hogy a nővér időnként megetesse. A kórház pszichiátere tanácstalan. Tudja, hogy betege a vietnami háború dzsungelharcaiban szenvedett súlyos lelki sérüléseket, ám segíteni nem tud rajta. Végül az az ötlete támad, hogy odahívja a fiatalember egy régi jó barátját. A barát meg is érkezik és döbbenten látja, milyen állapotban van Birdy. Egyébként rajta is nyomot hagyott a háború, igaz, neki nem a lelkén, hanem a testén: egy akna a fél arcát szétroncsolta úgy, hogy kötést visel a fején és acélból készült állkapoccsal éli az életét.

Hosszú monológokkal próbálja néma barátját felrázni az apátiából, és lassanként megsejti a különös viselkedés okát. Birdynek nem véletlenül ez a gúnyneve: gyerekkora óta szenvedélyesen érdekelték a madarak, most pedig egyenesen „madárrá változott", így húzódva vissza a valóság elől egy vágy- és álomvilágba.

A Birdy hibátlan film: a történet tiszta és világos, a fényképezés lélegzetelállítóan profi, a két főszereplő pedig ragyogó színésznek bizonyul.

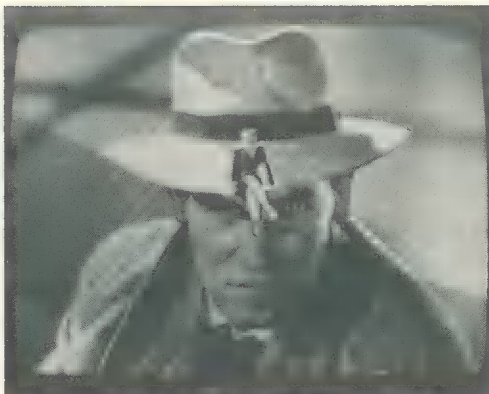
(RCA-Columbia, 1985)

A Bódy Gábor rendező ötlete alapján 1981-ben indított nemzetközi videofolyóirat, az INFERMENTAL után 1986 áprilisában jelent meg a kölni DuMont kiadó gondozásában az AXIS című videokazetta és könyv együtteséből álló rendhagyó kiadvány. Ennek végső anyagát már az időközben elhunyt Bódy Gábor felesége, Bódy Vera állította össze. Szerzőnk az alábbiakban a kísérleti produkciót ismerteti.

Az AXIS, amely a 80-as évek európai videoművészetének új irányait mutatja be, 10 országból 21 különböző munkát rendezett összefüggő, tematikus keretbe, 5 „tengely" (Axis = tengely, latinul) mentén. A teljes hosszban szereplő darabok mellett az antológiába néhány mű reprezentatív részlete, illetve fejezete is bekerült, míg a kapcsolódó könyv, amelyben egyébként néhány, a kazettán nem szereplő alkotó is jelen van, tanulmányokat, rajzokat, terveket, fényképeket, kazettát, s a résztvevők munkásságának rövid ismertetését tartalmazza. A két médium, video és könyv így egymást kiegészítve, mint szöveg- és mozgókép-kötet mutat példát egy új típusú, minőségű kommunikációs forma kimunkálására.

Maga az eszme éppoly „egyszerű", mint az INFERMENTAL 1981-es ideája: az „első nemzetközi videomagazin" folyóirat-analógiára megteremtett formája után most a video/könyv „mutáns médiuma" valósult meg. A könyvszerűség az INFERMENTAL frissességével szemben megállapodottabb válogatást is jelent.

A kazetta öt fejezetének témáit egy homoksivatagba helyezett keretjáték mutatja be, mintegy „iniciálészerűen", s különíti el egyben maguktól a videodaraboktól. A témák sorrendben:

1. Művészet ez, vagy élet?;
2. Dekonstrukció és újrafölhasználás;
3. Művészet: zenei klip;
4. Installációkészítés;
5. Hősök kiásása és alakítása.

Ehhez bevezető és záró kép/hang-sorok járulnak: a kazetta elején „születést" jelző gyereksírás, záráskënt pedig a sivatagban meginduló kamera, ami csontok és egyéb leletek között egy tévére is bukkan, melyben a bemondónő (Bódy Vera) elköszön a nézőktől: Auf Wiedersehen — mely vehető itt akár szó szerint is. Szokatlanul „bombasztikus", direkt hatások, de — meglepő módon — nem zavaróak: helyi értékük van.

Az egyes fejezetek és az oda sorolt munkák ismertetése előtt előbb néhány általános, közös jellemzőről. Az első fejezet alcíme („Vizuális dalok a 80-as évekről") kis szabadsággal szinte az egész összeállítás karakterét érzékelteti: a zene belemerül egy vizuális közegbe (képtenger), amely hatására megváltozik. Másik lényeges elem a nyelv, pontosabban egy sajátos nyelvi közeg jelenléte. Bár a több nemzetet érintő sokrétűség, itt mégis inkább a különböző nyelvek (és kultúrák) közötti „átjárásra" való törekvés figyelhető meg. A konszenzust gyakorta az egyes nyelvek általánosan ismert sémái, szókapcsolatai teremtik meg, ám az nem valamiféle sematikus, homogén szürkeséget, hanem egyéni ízű, magas nívójú nyelvi találékonyságot eredményez. Ide kapcsolódik, hogy egyes munkák nemcsak állandósult szókapcsolatokat, de filmes (tévés), videós sémákat is használnak, sőt a nyelvhasználat maga is sok esetben épp ezen médiumokból (s nem a köznapi életből vagy az irodalomból) ismerős. Mindezek ellenére nem valamifajta intellektualizmus vagy görcsös konceptuális elszánás érződik, inkább egy szabad, érdekes anyagkezelés: anyagként pedig a zene/hangok, nyelv, mozgókép (sémák és műfajok) mellett különböző kulturális tradíciók, valamint olyan nagy és „örök" témák szolgálnak, mint élet, halál, szerelem, tudás, művészet.

Ez utóbbi felsorolás leginkább a nyitó rész öt munkájára találó. A Londonban született Theo Eshetu maszkszerűvé festett arcok és az elektronikus tükörszituáció ütközésén alapuló munkája („Míg a halál szétválaszt minket") tragikus nyitóképpé, video „memento mori"-vá vált: a kiadvány koncepcióját kidolgozó Bódy Gábor már nem érhette meg a video/könyv megjelenését.

Marty St. James és Anne Wilson (szintén Angliából) egy „igazi életregényt" mutatnak be: talán ezen a darabon érződik legerősebben egy költői, intenzív ritmika, mely szöveget, zenét, képfelvételt és utólagos trükkmunkát még nem látott kompozíciós egységgé hangol össze. Egy igen erős, ironikus alapkarakter (mely egyébként kisebb vagy nagyobb mértékben az összes munkán — még a leginkább „metafizikai" emeltségű „Chanoyu"-n is érződik) tárgyául férfi és nő, egy szerelem és annak — mitikus — túljátszása szolgál. A szöveg (dal) ellenpontozása képpel, majd a kép megerősítése újból szöveggel — ezek a fő szervező elemek (a szerzők maguk egyben a szereplők is).

A halál és szerelem után a tudás performance-a következik: Retraut Pape, Eschi Fiege, Kai Schirmer, Oliver Hirschbiegel és Andreas Coerper a szereplői, és az 1981-ben, Brüsszelben alapított csoportjuk (M. Raskin Stichting ens.) nevével szerzői az „Ész temploma" című, 10 perces munkának. Saját tevékenységüket „szolgáltatóművészet"-ként határozzák meg. Ebben a műben, amely a copyright szerint 1985-ben, Párizsban készült, négy témával foglalkoznak. „Tanulmányok az erkölcsről és a szórakoztatásról" az első rész címe; egy konfe-

AXIS:

rencia- vagy előadói asztal előtt ülnek, rajtuk foncsorozott szemüveg, s — mint egy expozét egy értekezleten vagy sajtótájékoztatón — a Miatyánkot mondják mikrofonba. Ezután felhangzik a „Gotterhalte", négyen felállnak, egyikük ülve marad. A másik három alcím: A szerelem hatalma (The Power of Love); Az élet hidege (Lefroid de la vie) és Az álművészet korszaka (Das Zeitalter des Pseudokunst). Zárójelben [redacted] eredeti címek: [redacted] „egyszerre több nyelv használata" — esetenként ugyanazon mondatban is — náluk különösen szembetűnő.

Az első fejezethez [redacted] belga Jan Bultheel („Tango d'Amour") és a jugoszláv Sanja Ivekovič—Dalibor Martinis: „Chanoyu" című munkái tartoznak még. Utóbbi az egész kazetta „legcsendesebb" alkotása: [redacted] japán teaszertartás felirattal idézett kerettörténetébe ágyaz egy hétköznapi (reggeli- vagy teadélután-) szituációt, melybe villanásszerűen a külvilág („a világ") televízió révén reprezentált képe lép be. A jól komponált közelképek (cukortartó, teáskanál, cigaretta), a lassítások (az asztalról lerántott abrosszal földre hulló tárgyak széttörése vagy [redacted] fém teáskanna „pattogása" hangeffektusokkal), s a 8 részből álló, felvételt tagoló szöveg a fő ismertető elemek.

Az AXIS második fejezete a (máshol, másként) meglévő vagy újrafelhasznált, ismétlődéses szerkezettel dolgozó anyagkezelés közössége alapján csoportosít. Az osztrák Gudrun Bielz és Ruth Schnell „Plüschlove"-ja tévé/film-részletek kimerevített, szolarizációs/grafikus hatású állóképpé alakított részleteire alapul, amit egy videojáték fázisai tagolnak. A „Code Public" (Mike Hentz, illetve az úgynevezett Franciaországi videocsoport) „Hommage to Jansen" művének részlete kapcsolódik élőkoncertek, bemutatók anyagaihoz. A szerzők [redacted] ugyancsak lyoni FRIGO — az „European Media Art Network" koncepciójának kidolgozója és koordinátora — „élő-intervenciós csoportjának" nevezik magukat, 1983 óta aktívak ebben a formációban. Az NSZK-beli Llurex/Egon Bunne munkájának meghatározó eleme a „time-code" használata és értelmezése — a számok révén egy programmá váltható kép- és hangdramaturgia párhuzamos kimunkálása. A brüsszeli Walter Verdin hasonló elven, de egy hangsúlyosan zenei dominanciájú érzékenységet előtérbe helyezve dolgozik.

A harmadik téma a [redacted] és a videoklip, mint műfaj, alkalmazott (művészeti) használata. A francia „Monffaucon Research Center" (Kutató Központ) három dalt közöl egy nagyobb sorozatból. Az első dal [redacted] gyorsétkeztetéséről szóló „videoburger", ahol a három részre osztott képmező egyik sávjában tv-kép kerül a másik két sáv „felvett" anyaga közé. Technikailag hasonló a „videokatalógus" és „videoművészet" című dalaik megoldása is. Bettina Gruber és Maria Vedder (az NSZK-ban, 1983-ban, ugyancsak a DuMont-nál könyvet jelentettek meg a videoművészetről) két dala „Mama kis öröme" címmel [redacted] „új érzékenység" határait a „nyuszi ül a fűben" (auto)erotikus infantilizmusa irányába tágítja. Ezt követi [redacted] fe Lugossy László, illetve [redacted] Bizottság együttes produkciója Milarepaverzió címen. A kliptémát Yello/Dieter Meier és Boris Blank 1979 óta létező „csoportjának" „Gonosz játékok" című száma zárja, amely akár [redacted] első fejezet „True life-romance"-ának párdarabja is lehetne, bár formai megvalósítása vetített képek rögzítésén és nem elektronikus maszkokon alapul.

A negyedik fejezet az amszterdami Stedelijk Múzeum videoinstallációs kiállításáról készült dokumentáció részlete. A kiállítás szervezője Dorine Mignot, a résztvevők közül Kees de Groot, Elsa Stansfield és Madelon Hooykaas, Brian Eno, valamint Lydia Schouten szólal meg. Utóbbi készítette az AXIS ötödik részének nyitó muzsikáját: „A nagyszerűség másodperceinek tört részei"-t, mely egyúttal [redacted] leghosszabb mű a kazettán. Párdarabja Hámos Gusztáv „A legyőzhetetlen" című kazettazáró műve. Mindkettő fő témája maga a video- és kinematográfia mint „kultusz", e rituálé legismertebb sémái, szereplői, ásatag és felfrissített hősei — a szerzők által mintegy „új életre keltve" és egymásnak eresztve, régi helyzeti energiájuk (helyi értékük) meghagyásával. Schouten egy lassúbb, sok felirattal ellátott ál- (vagy új-) narratív szerkezetbe, Hámos pedig táncritmusba szerkeszti a hős- és helyzettömeget, melyből a videoelektronika emel ki egy-egy Superman vagy Monroe típusú szereplőt, szokott helyzeteivel együtt. Peter Weibel két rövid, [redacted] annál figyelemreméltóbb „reklámja" a Casablanca-cigarettáról (a hasonló című sikerfilm [redacted] Bogart mellett) két percben szinte minden létező elektronikus trükköt felvonultat (legalábbis jelzésszerűen). Cornelia Schenk és Marion Denné (Nam June Paik düsseldorfi tanítványai) vetített képek előtt katonai gesztusok (filmjelképek) élő imitációja segítségével egy — igen szép munkában — antimilitarista hangulatkeltésre vállalkoztak.

*

E rövid leírás elsősorban [redacted] képkötetre koncentrált, de [redacted] a kommunikációs újdonság, melyet az AXIS jelent, nem csupán [redacted] válogatásra, illetve a művekre értendő, hanem magára a formára [redacted] még inkább a tényre, hogy létrejött.

A video/könyv nem a közeljövő, hanem a jelen lépése, melyet minél előbb Magyarországon is meg kell tenni.

PETERNÁK MIKLÓS

Európa elektronikus színpadán

A művészeti video még mindig zártkörű műfaj

INTERJÚ BÓDY VERÁVAL

Az előző oldalpárunkon bemutatott mutáns médiumról nyilatkozik a kiadvány szerkesztője — bemondója, Bódy Vera. Az AXIS kapcsán az európai és a hazai videoművészet helyzetéről is kérdeztük.

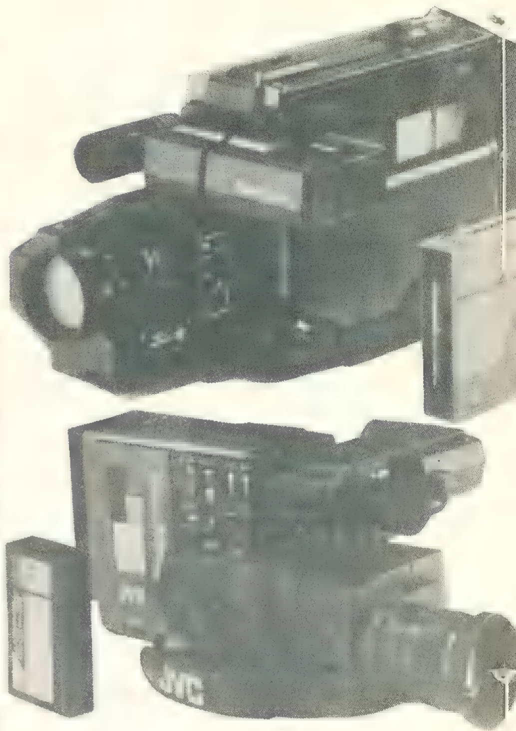
— Hogyan jött létre az AXIS?

[illegible]

Kamera + videore

Ha hihetünk a hivatalosan még meg nem erősített, de megbízható értesüléseknek, hamarosan a hazai boltok kirakatában is lesz kamkorder* (kamera + videomagnó egy dobozban = kamkorder). Bemutató tesztünket ezúttal is Szakolczay Lajos, a MEEI csoportvezető mérnöke készítette — külföldi videolapok adatainak felhasználásával.

Filmfelvevők alkonya?

Nyilvánvalóan lecsengőben van a szuper 8-as filmfelvevő korszaka, mert a neves filmfelvevőgyártók, köztük a Fuji, a Bauer és [redacted] Canon is videokamerákat készítenek. A Canon például saját „video 8" rendszerű kamerát fejlesztett ki.

Vajon mi teszi a kamkordert olyan vonzóvá az amatőrfilmesek számára? Először is a felvételi idő: [redacted] miniatűr VHS kazettánál (videomovi), a VHS C-nél ez 30 perc; a VHS movi játékideje 4 óra is lehet; a Beta rendszerben dolgozóé (Betamovi) 3 óra 35 perc; a „video 8"-as pedig 90, illetve long-play üzemmódban 180 perces felvételt nyújt. (A szuper 8-as film játékideje 3 perc, 150—300 forintos árral.) Külön előny [redacted] video javára, hogy a felvett műsor [redacted] legtöbb kamerarekorderen azonnal visszanézhető. A hobbifilmes azonnal ellenőrizheti, hogy az kerül-e a szalagra, amit elképzelt. Ha nem, a jelenet megismételhető vagy letörölhető. Természetesen újabb pluszt jelent, hogy otthon színesben, hanggal rögtön lejátszható. Végezzünk egy kis gazdaságossági számítást: ha egy szuper 8-as film 200 Ft-ba kerül és csak 1:2-es vágási arányt veszünk figyelembe, egy 30 perces filmhez 20 tekercs filmet kell leforgatni, ami 4000 Ft-ba kerül!

Természetesen aki videoberendezést vagy kamkordert akar vásárolni, nem így fog kalkulálni, hogy mint megrögzött hobbifilmes átálljon [redacted] videóra, mert akkor tényleg számolni kell, ugyanis manapság az ilyesmi igen drága mulatság. Az NSZK-beli árakat alapul véve megállapíthatjuk, hogy egy berendezés 3000—6000 DM közötti értékben érhető el, a tartozékoktól függően. Tartozékokra pedig általában szükség van, mert például akinek nincs otthon még videokészüléke és a tévéjén nincs AV bemenet, feltétlenül be kell szereznie egy adaptert, ami a kamkorder jelét szabványos tévéjellé átalakítva (nagyfrekvenciásan) lehetővé teszi, hogy [redacted] televízió antennacsatlakozóján keresztül képes legyen fogadni az információt.

Újabb költséget jelenthet, ha vágásra vagy utóhangosításra vonatkozó igények is felmerülnek. Jó, hogy filmezés közben már olcsó [redacted] videózás, [redacted] felszerelési árakat tekintve egyáltalán nem rózsás [redacted] helyzet. A továbbiakban foglalkozzunk egy kicsit [redacted] kamkorderek működésével, mondhatni lelkivilágával.

Kényelem mindenekfelett

Felvételt készíteni akkor kellemes időtöltés, ha minél kevesebb kezelési funkcióra kell koncentrálni. Az első videokameráknál [redacted] távolságot és a fehéregyensúlyt is [redacted] operatőrnek kellett kézzel beállítani. A következő generáció már ezekből a szempontokból is teljesen automatikus szabályozású lett. A legnagyobb könnyebbség az autofókusz, mert tehermentesíti a filmezőt az élesség állandó figyelésétől és utánaállításától, tehát csak a témára kell koncentrálnia. Kamkordert ma már nem gyártanak autofókusz nélkül, de a piacon még előfordul — ezeket nem szabad megvenni. Ilyen volt például [redacted] Panasonic NV—M1, de ezt is helyettesíti ma már az NV—M3 típus.

Az autofókusz működését tekintve [redacted] leggyakoribb eljárás [redacted] infravörös fényt kibocsátó és a visszaverődést érzékelő háromszögeléses elven működő rendszer. Sajnos van egy hátránya ennek a megoldásnak is — amennyiben [redacted] távolságmérés nem [redacted] objektíven keresztül történik —, hogy képes paralaxishibát elkövetni. A másik távmérési eljárás az úgynevezett TCL (Trough the Camera Lense) elven működik, itt feltétlenül szükség van egy minimális fénymennyiségre, de kontrasztszegény részleteknél és függőleges csíkoknál (például kerítéseknél) hibás mérés adódhat. Ezen az elven még igen kevés kamera működik (így pl.: JVC GR—C2 típus).

Szinte minden kamerán — tehát kamkorderen is — üzemen kívül helyezhető az autofókuszrendszer. Az élességet ekkor manuálisan vagy egy rövid gombnyomással gyorsan és problémamentesen beállíthatjuk a felveendő tárgyra. További beállítási nehézséget jelenthetne [redacted] fehéregyensúly kérdése is, ha elvileg minden kamera — kivétel a Handycam (SONY), amely két fix egyensúllyal működik — nem automatikusan gondoskodna a helyes beállításokról. Ezekben az esetekben egy mikroprocesszor kiértékeli a beeső fény vörös és kék összetevőit és a színerősítő a fény pillanatnyi színhőmérsékletének megfelelően állítja be. Természetesen [redacted] automatikus beállítás csak bizonyos határok között lehetséges. Így például [redacted] HITACHI VM 200 E-nél [redacted] a tartomány 3000—5000 K° között adódik, amiből következik, hogy 3000 K° alatt vörös, 6000 K° felett kék árnyalatú lesz a felvett kép. Az ilyen eseteknek elkerülése végett [redacted] automatikus

* [redacted] nyelvvédők kegyes türelmébe ajánljuk megtört műszaki szívünket [redacted] németből-angolból fordított szóért. Az első jelentkezővel boldogan kiegyezünk. [redacted] jobbat ajánl helyette: addig viszont szí-[redacted] használjuk [redacted] kamkordert. Sajnos, Kazinczy nevezetű munkatárs nem dolgozik [redacted] szerkesztőségben...

ekorder = kamkorder

funkciót kikapcsolhatjuk és [redacted] fehéregyensúly beállítását kézi vezérléssel félautomatikusan végezhetjük el, oly módon, hogy a kamerát egy nem tarka, világos tárgyra (lehetőleg fehérre) kell irányítani, megnyomni [redacted] beállítógombot és ezzel [redacted] készülék éppen a pillanatnyi fényviszonyokra fog beállni. Az automatikus funkciók határai miatt minden esetben célszerű mérlegelni a fényviszonyok adottságait és annak megfelelő üzemmódban dolgozni.

Cső vagy CCD?

Valószínűleg nemcsak ízlés kérdése, hogy milyen a kamera képfelvevő csöve. Feltehetően egész sor filozófia tudja indokolni, hogy CCD-t vagy csövet alkalmaznak-e. A Sonyt kivéve a gyártók a „Staticon" csövet kiváló színtulajdonságai miatt részesítik előnyben. Akármelyik csövet megnézve, a képernyőn megállapítható, hogy egyik sincs abban a helyzetben, hogy kiüthesse [redacted] másikat. Megvilágítási fényviszonyaik egyáltalán nem térnek el egymástól. Aki egyszer már próbára [redacted] [redacted] a szép szólamot, hogy „egy gyertyafény már elegendő", nyilván keserűen tapasztalta, hogy szinte élvezhetetlenül zajos kép lett az eredmény, mert minden reklámnál világosabb, hogy megfelelő képhez megfelelő fény szükséges.

A CCD felvevőeszköznek is nyilvánvalóan megvannak [redacted] előnyei — különösen [redacted] Sony szerint — a maga 290 000 képpontjával, de [redacted] [redacted] képfelbontás terén. (Videovilág rovatunkban másik munkatársunk erélyesebben érvel [redacted] CCD mellett [redacted] *Áttörés a kamerafronton* című cikkében. A játszma nemcsak szerkesztőségünkben, hanem [redacted] nagy gyártók között [redacted] dőlt el.) Ilyen erénye például a rázkódással szembeni érzéketlenség, könnyű beállítás, kis áramfelvétel (nincs fűtés), valamint a jó színhűség kevés fénynél is, bár az érzékenysége kisebb, mint [redacted] felvevőcsöveknek. Kiemelkedő tulajdonsága, hogy a közvetlen napfény kevésbé okozhat beégést, mint csöveknél, bár [redacted] óvatosság itt sem elhanyagolható. Még egy felvevőcső-tulajdonságról kell beszélnünk, [redacted] az úgynevezett „zászlóhúzás" amely erős fényben [redacted] kamera gyors mozgatásánál jön létre. Hasonló jelenség a CCD-nél is tapasztalható, itt azonban [redacted] többszörös kontúrvonalak formájában jelenik meg. Végeredményben egyértelmű döntést, kijelentést tenni, hogy melyik felvevőeszköz jobb vagy előnyösebb, megítélésem szerint nem lehet.

És még egy cső

A kamera beállításához (felvétel előtt és alatt) igen sok információra van szüksége az operatőrnek: éles-e [redacted] kép, elegendő-e [redacted] megvilágítás, a telep megfelelően fel van-e töltve stb. A legfőbb természetesen, hogy azt lássa, amit fel akar venni. Ezeket a célokat van hivatva kielégíteni a legtöbb kameránál egy kisméretű fekete-fehér monitor. Minél nagyobb [redacted] a képernyő, annál jobb természetesen, mert [redacted] egyes képrészletek pontosabban leképezhetők. Hosszabb forgatás után sajnos megeshet, hogy vibrálni kezd [redacted] kép az ember szeme előtt. Megpróbálkoztak egyes gyártók optikai keresők alkalmazásával is, így például [redacted] Betamovi tükörreflexes keresőt alkalmazott — gyenge fényviszonyok mellett az élességbeállítás nagyon nehézkes —, a Handycamnél [redacted] kereső [redacted] objektív mellett van, ez viszont azt eredményezi, hogy mást látok, mint ami felvételre kerül.

Jelenleg — tudomásunk szerint — három különböző rendszerű, egymástól konstrukcióban és technikában alapvetően eltérő, 9-féle kamkorder kapható. Ezek tulajdonságait és szolgáltatásait megpróbáltuk egy rövid táblázatban ismertetni.

Ha valaki kamkordert akar vásárolni, feltétlen VHS vagy VHS—C rendszerű készüléket vegyen, mert elkészített felvétele [redacted] csak így lesz kompatibilis a hazai rendszerként elfogadott VHS asztali készülékekkel (a VHS—C kazetta egy adapter segítségével ezekben [redacted] típusokban is lejátszható).

Gyártó/ típus	Rendszer	Felvevő-cső	Objektív fényerő	Zoom	(Makro) közelfelvétel	Autofókusz	Keresőmező	Érzékenység (lux)	Fehér-egyensúly	Ellenfény-korrektor	Szalag-[redacted]	Mikrofon	Távvezérlés start/stop	Felvételi idő akkumulátorról	Teljesítmény-felvétel	Tömeg
Canon/ VM—EL Canovision 8	Video 8	1/2" S	1:1,2	[redacted] 51 mm	van	IR/TTL	0,7"	19	[redacted]	van/kézi	van	van	mindenre	1 óra	7,5 W	2,0 kg
Hitachi/ [redacted]	[redacted]	1/2" S	1:1,2	8,5—51 mm	van	[redacted]	2/3"	10	auto	nincs	van	[redacted]	igen	1 óra	9,5 W	2,5 kg
JVC/ GR—CI	VHS—C	1/2" S	1:1,2	8—48 mm	van	nincs	1/2"	15	1 fix/ [redacted]	van/kézi	van	van	igen	0,7 óra	7,6 W	1,9 kg
GR—C2	VHS—C	1/2" S	1:1,2	8—48 mm	van	TCL	2/3"	15	1 fix/ kézi	van/kézi	van	van	igen	0,7 óra	8,0 W	2,1 kg
Panasonic/ NV—MI	VHS	1/2" N	1:1,4	9—54 [redacted]	van	[redacted]	1/2"	10	[redacted]	van/kézi	van	van	igen	1 [redacted]	8,5 W	2,7 kg
NV—M3	[redacted]	1/2" N	1:1,4	9—54 mm	van	IR	1/2"	10	[redacted]	van/kézi	[redacted]	van	igen	1 óra	9,5 W	2,8 kg
Sony Betamovie/ BMC—500 P	Beta	CCD	1:1,4	12—72 [redacted]	nincs	IR	opt	28	kézi	nincs	van	van	igen	1,4 [redacted]	6,5 W	2,5 kg
Handycam CCD—MBE	Video 8	CCD	1:1,6	3 fix	nincs	[redacted]	opt	25	2 fix	nincs	nincs	nincs	nincs	1,3 óra	5,2 W	1,0 kg
CCD—V8 AF	Video 8	CCD	1:1,4	12—72 mm	nincs	IR	1"	[redacted]	[redacted]	[redacted]	van	van	minden	1 óra	7,7 W	2,3 kg

(A [redacted] 9 típus tulajdonképpen [redacted] jelent, [redacted] készülékek több gyártói néven, például mint Hitachi VME—[redacted] Bauer, Grundig, Loewe, JVC GR—CI —Graetz, ITT, Nordmende, Saba, Telefunken, Panasonic NV—ML Blaupunkt, Philips, Sony CCD—V8 AF, Fuji, Pioneer kerülnek forgalomba.)

(A táblázatban az „S" staticon, az „N" newvicon felvevő csövet jelent.)

(IR = infra rot, TTL = Though [redacted] lense, TCL = Through the camera lense.)

Az egész családnak szerez örömet, ha szaküzleteink kínálatából választ karácsonyi ajándékot!

Az [redacted] ELEKTRON SZAKÜZLETÉBEN

színes és fekete-fehér televíziók, videomagnók, lemezjátszók, magnetofondeckek, erősítők, tunerek, asztali rádiók, rádiós magnók, valamint mikrofonok, fejhallgatók, video- [redacted] hangkazetták, kazettatartók, átjátszókábelek [redacted] kaphatók!

1065 Budapest VI.,
Bajcsy-Zsilinszky út 19/a
Telefon: 117-698, 325-567

VÉTEL-ELADÁS EGY HELYEN: AZ ELEKTRON ELEKTROAKUSZTIKAI SZAKÜZLETBEN

Hazai és import (vámkezelt) videokészülékek, Hi-Fi berendezések, [redacted] és üres videokazetták, személyi számítógépek, továbbá egyéb hiradástechnikai [redacted] vétele [redacted] eladása

1136 Budapest XIII.,
Rajk László u. 18.
Telefon: 532-618

Kommerszhullám Nyugat-Európában

Az amerikai és az európai televíziózás leginkább a tévékészülékek formájában hasonlít egymáshoz. Az európai televíziók műsorai között is vannak nagy különbségek, de a valódi határ mégis az Atlanti-óceán.

Gyakran lehet ilyesfajta véleményeket hallani [redacted] Egyesült Államokból visszaérkező európaiaktól, akiket szinte sokkol [redacted] számtalan, s egymástól alig megkülönböztető szórakoztó műsorfolyam, az egyes műsorok igen gyors tempója és a rövid időközönként közbeékelt reklámok. Az európai televízió is főleg szórakoztatóeszközként van jelen [redacted] hétköznapokban. Néhány rövid évvel ezelőtt azonban még aligha lehetett olyan európai televíziót találni, amely nyíltan hirdette magáról, hogy *csak szórakoztatni* akar, semmi mást. (Ma már van ilyen, például [redacted] műholdról sugárzott Sky Channel.) S a sokféle ismeretterjesztő, művészeti és [redacted] híreken kívüli tájékoztató műsor manapság is természetes ré[redacted] legtöbb európai tévé kínálatának. Az amerikai választékról nem lehet ugyanezt elmondani. S meglehet, hogy tíz év múlva már Európa nyugati felére sem lesz jellemző.

A nyugat-európai műsorszórás, főleg a televízió kommercializálódásának korszakában élünk. E folyamat — egy-két korábbi eseménytől eltekintve — [redacted] hetvenes években indult meg, napjainkra jócskán felgyorsult, de még nincs negyedik sebességben.

A legújabb események. Augusztus elején a *francia* nemzetgyűlés elfogadta azt a törvényt, amely szerint az eddig állami tulajdonban lévő TF—1 országos televízióállomást el kell adni, felerészben nagy vállalkozásoknak, felerészben pedig bármely részvényt vásárlóknak.

Júliusban a *brit* parlament egyik vizsgálóbizottsága azt a javaslatát hozta nyilvánosságra, hogy [redacted] BBC legnépszerűbb két országos rádióprogramját részben vagy egészben el kell adni magántulajdonosoknak, akár csak [redacted] BBC helyi rádióadóit. (Igaz, [redacted] bizottság elvetette, hogy a BBC Televízió ezentúl sugározhasson reklámokat.) *Svájcban* ugyanekkor olyan törvénytervezetet hoztak nyilvánosságra, amely — az országos programok különleges helyzetének megerősítése mellett — [redacted] helyi műsorszórásban a piaci szabadverseny kibontakozását hivatott elősegíteni.

Júniusban az *NSZK* kormánya úgy foglalt állást, hogy az új kommunikációs technikákat — s itt elsősorban a kábeltévéről és a műholdas műsorszórásról van szó — minden műsorkínáló számára, azonos feltételek mellett hozzáférhetővé kell tenni. (Ez lényegében a magántelevíziók számára jelent zöld utat, s fokozza a versenyt az országos programok számára.)

S alig néhány hónappal régebbi az az *olasz* törvény, amely engedélyezi a mintegy 400 helyi magántelevíziónak, hogy országos hálózatba tömörülve egységes műsort sugározzanak. (Ez azt jelenti, hogy [redacted] parlamenti ellenőrzés alatt álló országos programok ezentúl nemcsak helyi, hanem nemzeti szinten is erős konkurenseket kapnak.)

Mindezek mellett csekélyebb súlyúnak látszik, hogy [redacted] *finn* kormány engedélyezte a második kereskedelmi alapon működő televíziótársaság működését. Az ok: [redacted] máris létező műholdas programok, főleg pedig a Sky Channel nagy népszerűsége [redacted] finn kábeltévés háztartásokban. (Mondani [redacted] kell, hogy a Sky Channel is kereskedelmi alapon működő műsorszervezet.)

A magánkézbe adás, privatizálás természetesen azt jelenti, hogy a szóban forgó programokat reklámokból kell finanszírozni, másképp kifejezve, e műsorszervezetek nyereségérdekeltek lesznek. A már meglévő magántelevíziók lehetőségeinek, a parlamenti ellenőrzésű programok konkurenciájának növelése viszont [redacted] utóbbiakat is a kommerciálisabb jellegű műsorkínálat felé kényszeríti.

A mai események okait történeti tapasztalatok segítenek megvilágítani.

A műsorszórás típusai. Történetileg a rádiózásnak két alapvető szervezeti és működési típusa alakult ki, még [redacted] 1920-as évek első felében. (Később [redacted] hagyományozódott át [redacted] televíziózásra is.)

Az Egyesült Államokban a reklámbevételekből finanszírozott, *kommerciális,* Európában pedig [redacted] *politikai ellenőrzés alatt álló* műsorszórás vált egyeduralkodóvá. (Az utóbbinál [redacted] ellenőrzés közvetettebb fajtájának bizonyult [redacted] *parlamenti* alárendeltség, míg [redacted] *kormánytól* való függés rendszerint gyakori és közvetlen politikai beavatkozásokkal járt együtt.)

A kommerciális műsorszórásban számos helyi vagy körzeti hatókörű adó versengett a minél nagyobb közönségért, azaz reklámbevételért. A közönség növelésére a szórakoztatás bizonyult a legjobb eszköznek, mégpedig [redacted] olyan szórakoztatás, ami a lehető legkevesebb embernek ellenszenves. A konkurensek habozás nélkül másolták egymás sikeresnek bizonyuló műsortípusait, ami [redacted] egymástól elég kevéssé, inkább csak személyiségekben, mintsem tartalomban különböző programok sokaságát eredményezte.

A politikailag ellenőrzött műsorszórást viszont túlnyomórészt monopolhelyzetű országos szervezetek végezték. Nem lévén konkurencia, [redacted] rádió- majd televíziószervezetek nem hajszolták [redacted] minél nagyobb közönséget, s megengedhették maguknak, hogy igényesebb kulturális, művészeti adásokat is rendszeresen sugározzanak. Ezt [redacted] illető országok törvényhozása rendszerint elő is írta számukra.

A kommerciális típusban több volt [redacted] újszerű, ötletes szórakoztató műsor, de az adások többsége ugyancsak híg, középszerű. A politikailag ellenőrzött típusban mindenkor több volt a kulturális érték, nagyobb súlyt kapott [redacted] tájékoztatás, viszont [redacted] adások nem is csekély hányada lett unalmas és a maga módján megint csak középszerű.

A maga virágkorában a rádió is igen hatásos közlési eszköz volt, de a televízió igen hamar túlszárnyalta elődjének legnagyobb népszerűségét is. A kommerciális televíziózás számára ebből mind nagyobb profitok eredtek, igazolva egy angol lord megjegyzését: „Egy kereskedelmi televízióra szóló engedély — engedély a pénznyomtatásra." A közönség esetenkénti csökkenésével járó veszteség lehetősége pedig mind óvatosabbá, azaz politikailag mind ártatlanabbá szelídítette a nagy amerikai tévétársaságokat. (A Nixon elnök bukásához vezető 1972—74. évi Watergate-botrány feltárásában a nagy napilapok játszották a főszerepet, [redacted] televíziók legnagyobb részben mértéktartóak voltak.)

A politikai ellenőrzésű televíziók helyzete másképp alakult Nyugat-Európában. Az országos monopolszervezetek politikai súlya több országban is mind kellemetlenebbé vált a mindenkori kormányzat számára. Az 1968. májusi diáklázadás idején a francia televízió nyíltan a fiatalok mellé állt. Az egyébként igen megfontolt BBC-ben is minden három-négy évben volt egy-egy olyan műsor, amiből komoly belpolitikai botrány lett. (Legutoljára 1982-ben volt erre példa [redacted] Falkland-szigetek miatti háború idején. A BBC egyik stábja a hadműveletek kellős közepén készített és mutatott be egy dokumentumműsort, amely [redacted] ellenfél, Argenti[redacted] katonai vezetőinek álláspontját ismertette, meglehető[redacted] objektíven.) Ugyanakkor, a műsorgyártás növekvő költségei és az infláció miatt, a televíziók egyre rendszeresebben sürgetik az előfizetési díjak emelését, ami [redacted] politikusoktól függ s ők mindig népszerűtlen intézkedésnek tekintik.

A parlamenti ellenőrzésű televízió monopolhelyzetét először Angliában törték meg még az 1950-es évek elején, majd pedig az NSZK-ban, 1961-ben. Franciaországban 1968 után csak egy hatalmas politikai tisztogatást rendeztek a tévések között, majd 1975 januárjában négy részre darabolták [redacted] országos televíziót. Olaszországban az 1970-es és 1980-as évek fordulóján engedélyezték a kereskedelmi alapon működő helyi televíziókat, megszüntetve az országos programok egyeduralmát.

Ebben az utóbbi esetben már teljesen egyértelmű volt, hogy a reklámból finanszírozott televíziók más országokban bőven buzgó jövedelemforrásai az

olasz pénzemberek érdeklődését is a kommerciális műsorsugárzás felé fordították. S az utóbbi években felgyorsuló kommercializálódásban máshol is igen nagy szerepe van a „pénznyomtatási engedély" megszerzésére való törekvéseknek.

Az új közléstechnikák szerepe. Az 1920-as években az volt az egyik érv [redacted] országos műsorszóró monopóliumok létrehozása mellett, hogy az elektromágneses hullámok közlésre felhasználható tartománya véges. Mint mondták, a frekvenciatartomány olyan korlátozott természeti erőforrás, ami természetes monopóliumot teremt.

A fizikai kutatások és [redacted] távközlés fejlődése azóta régen tartalmatlanná tette [redacted] (eredetileg [redacted] túlságosan erős) érvet. Az új közléstechnikák pedig éppenséggel a közlési csatornák rendkívüli bőségének lehetőségét ígérik, például [redacted] nagy átviteli kapacitású száloptikai kábelek és a műholdas műsorszórás révén. Vagyis ami egyféle okból politikailag, másféle okból gazdaságilag kívánatos — a túlságosan fontossá vált országos műsormonopóliumok megszüntetése —, az technikailag is mind könnyebbé válik. S valóban, [redacted] távközlési műholdakkal folytatott műsorközvetítés európai, s [redacted] kábeles műsortovábbítás amerikai tapasztalatai eddig igazolni látszanak azt, hogy [redacted] jelenleginél jóval több — kommerciális alapon működő, szórakoztató — program lesz majd képes életben maradni [redacted] tömegkommunikációs piacokon.

A kulturálisan valamelyest igényesebb parlamenti ellenőrzésű televíziók nem fognak néhány éven belül eltűnni. Jelen lesznek [redacted] közvetlen műholdas műsorszórásban is, az NSZK és Franciaország műsorholdjain mindenképp. Visszaszorulásuk, pontosabban a kommerciális igények felé való eltolódásuk azonban minden bizonnyal folytatódni fog. Semmi jel nem mutat ellenkező irányba.

A televízió kritikus szemű nézői manapság sincsenek elragadtatva. S kérdezheti bárki más is, hogy még több szórakoztató műsor a már ismert típusokból vajon mire jó? Egyáltalán, a rengeteg műsorcsatornát mivel fogják majd kitölteni, hiszen [redacted] műsorcsinálói *tehetség* valóban szűkös erőforrás világszerte, amin [redacted] kommercializálódás sem változtat. Ezek azonban már olyan kérdések, melyekre jelenleg nemigen tudnák a választ sehol sem.

Nálunk nem lesz népszerű

Távértekezlet műholdon át

Az Egyesült Államokban naponta mintegy 20 millió munkahelyi értekezletet, megbeszélést tartanak. A nagyobb vállalatok telephelyei általában igen szétszórtan helyezkednek el a hatalmas területű országban, s a kitűnő telefonhálózat ellenére is rengeteg a belföldi kiküldetés. Az USA belföldi légiforgalmának körülbelül felét az üzleti utazások teszik ki, s a repülőjegyek éppen azokban a napszakokban a legdrágábbak, amikor a vállalatok képviselői leggyakrabban utaznak.

Az idő megtakarításának, a költségek csökkentésének új lehetősége a *távkonferencia.* Itt lényegében arról van szó, hogy két vagy több speciálisan berendezett tévéstúdió között műholdas távközlési kapcsolatot hoznak létre, állandóan fenntartva a kétirányú kép- és hangközlés lehetőségét. A távértekezlet résztvevői maguk is szabályozhatják a nagyméretű ernyőkön megjelenő képet, mert a kapcsolópultok szerkezetét nagyon leegyszerűsítették.

Az Egyesült Államokban már legalább 75 nagy cég rendezett be saját tévékonferencia-stúdiókat, s a legutóbbi adatok szerint 32 városban mintegy 210 kibérelhető videokonferencia-központ működik. A vállalatok nemcsak értekezleteket tartanak ilyen módon, hanem szakmai továbbképzésre is felhasználják az új távközlési kapcsolatokat.

A távkonferenciák szaporodását magyarázza, hogy jóval olcsóbbak az utazásnál. Míg egy New York és San Francisco közötti menettérti jegy 900 dollárba kerül csúcsidőben egy embernek, addig egy óra távértekezlet közvetítési költsége már jelenleg is 750 dollár körül van. S a tapasztalatok szerint a résztvevők jobban fel is készülnek az ilyen eszmecserékre, s időben egyáltalán nincs szó „távértekezletről".

Európában már négy országban — az NSZK-ban, Svájcban, Franciaországban és Angliában — működnek távkonferencia-stúdiók.

Aligha kell nagy bátorság annak jóslásához, hogy Magyarországon egyhamar nem lesz távkonferencia-központ. S nemcsak azért, mert kis ország vagyunk és saját távközlési műholdra sem gondolhatunk. Külföldi kiküldetés helyett itthonról tárgyalni? Erre nem sok vevő lesz a Duna két partján.

A Szovjetunió és Kína a nemzetközi rakétapiacon

Az [illegible] Challenger [illegible] 1986 [illegible] el a felbocsátás kezdeti szakaszában. Az [illegible] következő hónapokban három [illegible] típusú amerikai [illegible] kudarcáról érkeztek hírek, s így jelenleg az Egyesült Államok [illegible] nem tud műholdakat a [illegible] felbocsátani. (A Challenger [illegible] vizsgálat s az azt követő konstrukciós változtatások miatt a rendelkezésre álló három további amerikai űrrepülőgép startját is el kellett halasztani.)

A nyugati országokban megélénkült a kereslet az Ariane rakétával végzendő műholdfelbocsátási lehetőségek iránt, [illegible] az idei májusi kudarc nyomán a nyugat-európai technika sem áll rendelkezésre a műholdas [illegible] lebonyolításához.

Jelenleg csak a Szovjetunió és Kína [illegible] szek műholdas pályára állítására.

A Szovjetunió készségét Nyikolaj [illegible] [illegible] ENSZ-[illegible] [illegible] világ. A levélben [illegible] tel — „kölcsönösen elfogadható feltételek között" — a diplomácia nyelvén fogalmazódott, ami nem sok kockázattal értelmezhető úgy, hogy ha valamely ország vagy nemzetközi szervezet békés célú [illegible] felbocsátani, az illetékes szovjet szervezetek hajlandók ezt kereskedelmi alapon, [illegible] végezni.

Kína az elmúlt években már több műholdat bocsátott fel saját fejlesztésű rakétáival, köztük távközlési célú szatelliteket is. Már tavaly ősszel megkezdődtek egy svéd állami cég és a kínai „Nagy Fal" nevű vállalat között a tárgyalások egy műhold fellövéséről, a [illegible] az [illegible] [illegible] idén májusban [illegible] amerikai cég, a [illegible] „Teresat" [illegible] a kínai [illegible] két műhold pályára állítása ügyében. S a legújabb hírek szerint Kína már 10 országgal, [illegible] és állami [illegible] üzleti [illegible] a tárgyalások és előzetes szerződéskötések [illegible]. [illegible] az országok között van Anglia is.

A Brit [illegible] szerint Kína évi 2-3 [illegible] műholdat tud pályára állítani a „Hosszú Menetelés 3" típusú rakétával. A [illegible] [illegible] lehet [illegible] a felbocsátási kapacitás [illegible] által [illegible]. A [illegible] a felbocsátást 10-15 százalékkal olcsóbban vállalják, mint hordozóikon az amerikai és francia [illegible].

Nyugat-Európában jelenleg összesen 17 különféle televíziós programot sugároznak távközlési műholdakról. Műszaki és jogi okok miatt e programokat csak kábeltévé-hálózatok közösségi antennáival lehet venni.

1986 első öt hónapjában a legjelentősebb műholdas programok potenciális közönsége (az ellátott kábeltévés háztartások száma) 10 és 18 százalék közötti arányban növekedett. A napi 16 órás szórakoztató programot kínáló Sky Channel hatóköre így meghaladja a 6 millió háztartást, az egész nap videoklipeket sugárzó Music Boxé pedig túllépte a 4 milliót.

E műsorok nézésére igen eltérő nagyságú időt fordítanak az egyes országok ellátott nézői. Svájcban a Sky Channel és a Music Box együttesen csak 2 százalékot tölt ki a nézési időből, Belgiumban és az NSZK-ban 3-4 százalékot, míg a hollandiai arány 10 fölött van, Norvégiában, Svédországban és Finnországban pedig átlagosan 28 (!) százalékot tesz ki.

A szembetűnő észak-európai sikert legalább két tényező magyarázza: az angol nyelv széles körű ismerete és a hazai televíziók szórakoztató műsorainak mérsékelt népszerűsége.

(Neue Medien, 1986. június)

A műhold elkészült, a felbocsátás késik

[illegible] a sajtó [illegible] az első [illegible] műholdat, amit a gyártó cégek szakemberei [illegible]. A [illegible] 600 millió márkáért [illegible] és [illegible] augusztusban kellett volna pályára állítani, hogy 1987 első felében [illegible] a televíziós programok [illegible]. A [illegible] minden résztvevő tudta, hogy a TV-SAT még [illegible] egy évig a Földön marad.

A [illegible] a nyugat-európai [illegible] Ariane rakétával kellett volna [illegible] [illegible] merthogy [illegible] a harmadik fokozata. Az Arianét eddig 18 példányban állították fel [illegible] [illegible] az [illegible] időt vesz igénybe, s [illegible] az AUSSAT-3 [illegible] műholdat kell — a [illegible] szerint — [illegible] csak [illegible] [illegible], a francia TDF-1 pedig [illegible] rom [illegible] az [illegible] 36 ezer kilométeres [illegible] pályán.

A [illegible] a nem [illegible] műsorkészítői [illegible]. Változatlanul tisztázatlan [illegible] mik [illegible] a [illegible] a [illegible] az [illegible] vételéhez [illegible].

Szupertévé-küzdelem

A Video Magazin 1985. [illegible] az 1125 [illegible] „High definition television” [illegible] mintsem a [illegible] a cikk [illegible] nem a fantázia [illegible]

[illegible] az [illegible] a HDTV [illegible] jugoszláviai Dubrovnik volt, [illegible] a Nemzetközi [illegible] több mint 10 ország [illegible] a szakemberek [illegible] kább a francia elnevezés rövidítésével, CCIR-[illegible] A Nemzetközi [illegible] Unió e szakmai [illegible] rás [illegible]

A CCIR [illegible] a HDTV [illegible] nemzetközi [illegible] azt [illegible] az Egyesült [illegible] munka volt, [illegible] a HDTV [illegible] tették.

A japán [illegible] azonban nem [illegible] az a [illegible] hogy a CCIR [illegible] a [illegible] akkor [illegible]

Az [illegible] és a [illegible] volt [illegible] ellenvetéseket tett, hogy a [illegible] 60 [illegible] váltóáram [illegible] sára [illegible] is [illegible] az 50 [illegible] A [illegible]

A [illegible] a HDTV [illegible] technika pedig a [illegible] és [illegible] körvonalazza. A [illegible] lemaradtak a [illegible] a HDTV [illegible]

A [illegible] tekintve. A japán [illegible] a HDTV [illegible] azaz egy újabb terület japán [illegible] ta volna meg.

S az [illegible] hogy [illegible] a HDTV [illegible] a műholdas műsorszórásról is. [illegible] elektronikai [illegible]

A műholdas műsorszórás úgy függ [illegible] a HDTV-[illegible] frekvenciasávra van [illegible] A [illegible] a MAC [illegible] A [illegible] HDTV [illegible]

[illegible] vezet, azaz [illegible]

A Sony [illegible] 35 HDTV-rendszert érte-[illegible] 450 [illegible] Idén [illegible] 25 [illegible] HDTV [illegible] a [illegible] azaz a [illegible] szert, [illegible]

[illegible] az [illegible] nak törekednie kell a Nyugat-Európában [illegible] lesztett [illegible] rendszerek [illegible]

A [illegible] CCIR [illegible] csak az [illegible]

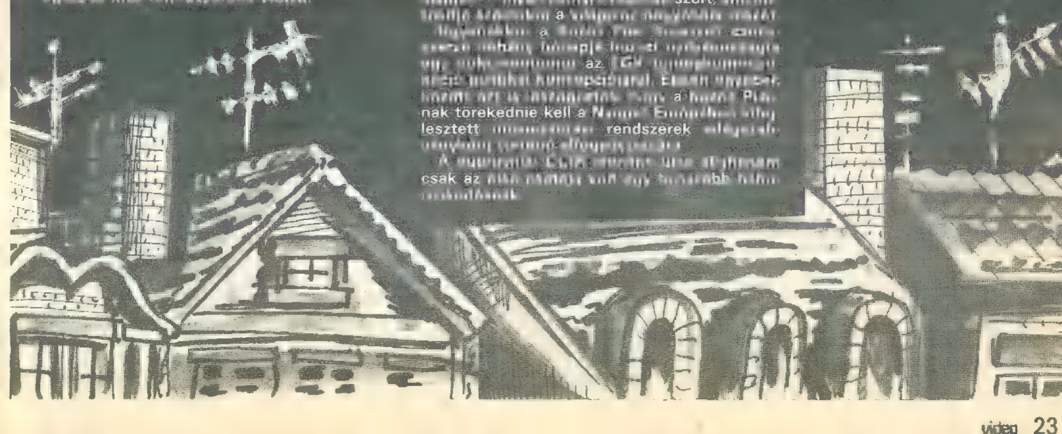
Kábel a földrészek között

[illegible] kes [illegible] násszerű [illegible] S [illegible] teli [illegible]

1989 [illegible] nek [illegible] Európa és Észak-Amerika [illegible] AT&T [illegible] 29 [illegible] 355 [illegible] nos [illegible] ezer [illegible] felel [illegible] tikai [illegible] sa 40 ezer [illegible] a New York-i [illegible] egy harmadikat [illegible]

1988 [illegible] 40 ezer [illegible]

Az [illegible] lárért létrehozandó [illegible] csatorna [illegible] 2 [illegible] ezer [illegible]

Kopírozott nászéjszaka

— Halló, tessék, gmk!

— Jó napot kívánok! Érdeklődöm, hogy családi események rögzítését videokazettára, vállalják-e?

— Természetesen, bármilyen eseményre elmegyünk. Legyen [redacted] a gyerekek születésnapja, a szülők névnapja, esetleg esküvő . . .

— Igen, először a házasságkötő teremben kellene forgatni, aztán a vacsoránál, végül pedig . . . szeretném, ha felvennék a nászéjszakát is!

A vonal túlsó végén, a beszélgetés alatt először, tanácstalannak tűnő a csend. Némi pusmogás után megszületik [redacted] bizalmas válasz:

— Kérem, nincs akadálya, de [redacted] részleteket személyesen kell megbeszélni.

— Jó, de én még azt is szeretném — feszítem tovább a húrt —, ha erről [redacted] meztelenfilmről néhány másolatot is készítenének később.

— Személyesen többet tudnék mondani a dologról, mindenesetre nem zárkózunk el a másolástól sem, mindenféle kopírozást vállalunk, rövid határidőn belül. De ezt meg kell beszélni.

— Az [redacted] kérésem lenne még, hogy diszkréten kezeljék [redacted] ügyet, szóval [redacted] másoló ne lássa, mikor vetkőzünk, meg . . . hm, [redacted] tudom, érti-e?

— Mi egyáltalán [redacted] nézzük meg a hozzánk sokszorosítani hozott filmet.

Beszélgetőpartnerem érezhetően egyre türelmetlenebb. Tétova mondataiból érzem, még egy rossz mondat és leteszi a kagylót. Kíváncsiságból azért megkockáztatom.

— Szóval olyasmi is gépbe kerülhet, ami erkölcsi szempontból . . .

— Ki maga? Ha nem mondja meg a nevét, azonnal leteszem a kagylót!

Beszélgetőtársam érezhetően megkönnyebbül, hogy csak egy újságíró kereste. Azt kérte, némi gúnnyal a hangjában, hogy nevét és telefonszámát [redacted] közöljem, cserébe szívesen el-

Videojogok

— Augusztus elsejétől számos videóra érvényes jogszabály lépett életbe, mely úgy tűnik, jó néhány kérdést még megválaszolatlanul hagyott. Várható-e [redacted] jövőben egy minden lényeges kérdést felölelő videojogszabály? — fordultunk a kérdéssel Kozma Károlyhoz, a Művelődési Minisztérium Filmfőigazgatóságának osztályvezető-helyetteséhez.

— Mindenki egy mindent tisztázó videotörvényt vár tőlünk, pedig mi nem ígértünk ilyet. Nem csupán a jog feladata, hogy minden félreértést tisztázzon. Mivel a video sajtótermék, ezért a sajtótörvény számtalan pontja alkalmazható a videóra is, így a nyilvános közlés módját tartalmazó pontok is. Az augusztustól érvényes, a kulturális tevékenységről szóló jogszabályok [redacted] videózás egyes formáit, mint állandó rendszeres tevékenységet érintik, és meghatározzák, hogy magánszemélyek milyen módon végezhetik azt. A szeptemberben megjelent rendelkezések az egyedi sajtóengedélyezés módját érintik és a köteles példányok készítését teszik kötelezővé, melyek letéteményese a Magyar Filmintézet, mint a videogyűjtemények őrzője. Néhány gond azonban változatlanul megoldásra vár. Ilyenek [redacted] szerzői jogi és honoráriumügyek. Ma ott tartunk, hogy a szerzői jogi törvény [redacted] mozgóképeknél még [redacted] alkotó művész fogalmát sem tisztázza pontosan.

— Az új jogszabályok szerint magánszemély folytathat nyilvános vetítést, ha ehhez az illetékes tanács művelődési osztálya ad engedélyt. Így például [redacted] presszótulajdonosok mellett valaki otthonában is vetíthet belépődíj ellenében?

— [redacted] rendelkezés a félreértések melegágya lett. A videovetítési tevékenység nem azonos a vetítési engedéllyel. A helyiségnek szigorú feltételeknek kell megfelelnie, hogy tulajdonosa megkapja [redacted] engedélyt. A mostani jogszabály csak a meglévő gyakorlatot rendszeresíti, bár eddig főként [redacted] háttérvideózás vagy diszkóvideózás volt népszerű. Ha valaki engedélyt kapott, hogy lakásán videomozit nyisson és olyan kazettákat vetít, amelyek hivatalos forgalomban vannak, akkor ezt teheti. Egy képernyő előtt azonban legfeljebb húsz néző tudja élvezni [redacted] vetítést.

— Ha [redacted] szabályok szerint magántársaság gyárthat filmet, akkor miért nem sokszorosíthat, forgalmazhat?

— Tévedés azt hinni, hogy a másolás az sokszorosítás. Egy profi sokszorosító belekerül vagy 20 millió forintba, [redacted] alkotók számára nem éri meg a sokszorosítás. Van egyfajta „vállalkozói" gondolkodás, amely szerint két magnóval már lehet sokszorosítani. Ez csak másolás. S ilyenkor amúgy is romlik a minőség. Egyébként mindez nem csak minőségi, hanem szerzői jogi kérdés. A családi eseményekről készített felvételeken kívül műsoros kazettát csak a szerző hozzájárulásával és engedéllyel rendelkező intézmény sokszorosíthat.

— Ha családi eseményt [redacted] jog szerint lehet sokszorosítani, [redacted] azt jelenti, hogy adott esetben egy nászéjszakáról készült videót is? Vagy családi eseménynek számíthat például, ha neves muzsikusok saját családi örömzenélésüket rögzítik és terjesztik?

— Ha saját nászéjszakámat örökítem meg, mondjuk egy álló kamerával, az [redacted] én dolgom, [redacted] családi esemény. De ha már forgalomba hozom, az a Btk szerint törvényellenes cselekedet. Ha az örömzenélésről készült kazettát ajándékozzák egymásnak [redacted] családban, akkor nincs gond. De amint pénzt kérnek ezért [redacted] videóért, abban a pillanatban már sajtótermékké válik és más szabályok lesznek érvényesek rá. Szerzői kiadásban megjelentethetik kazettájukat [redacted] zenészek, természetesen úgy, hogy olyan kiadóhoz fordulnak, amely sokszorosítási engedéllyel rendelkezik.

— Néhány hónappal ezelőtt [redacted] Rózsavölgyi Zeneműbolt külföldi videoműsorokat kölcsönzött, míg le nem állították tevékenységüket. Továbbra sem folytathatják hamar népszerűvé vált kölcsönzéses üzletüket?

— Abban [redacted] formában nem, mert a rendelet kimondja, hogy aki más szerzői jogi művét a szerző engedélye nélkül forgalomba hozza, az szabálysértést követ el. A zeneműbolt nem vette meg a szerzőktől [redacted] kölcsönzés jogát, [redacted] kazetták kiskereskedelmi árában pedig nincs benne a kölcsönzés joga. Nem örömmel tettük meg ezt a tiltó lépést, de nem tehettünk mást, már csak [redacted] nagy büntetések elkerülése miatt sem. Az a gond, hogy a kölcsönzésből forintban folyik be a bevétel, [redacted] szerzői jogokat pedig valutában kellene kifizetni.

— És ha a bolt csak eladja a lakosságtól felvásárolt műsoros kazettákat?

— Annak nincsen akadálya, mert [redacted] adásvételhez nem szükséges szerzői jogdíjat fizetni. Újabban az Ofotért vásárol videoműsorokat a lakosságtól, s ha az adott műsor, film itthon még nem volt forgalomban, akkor az egyedi sajtóengedélyeket mi adjuk ki.

FALUS TAMÁS

mondja, hasonló hívást gyakran kapnak. Vőlegények, férjek szeretnék, ha szerelmi együttlétüket kazettára rögzítené [redacted] gmk. De ez még egyszer sem történt meg; valószínűleg a hölgyek visszaléptek. Ez viszont nem [redacted] közösség hibája, az operatőrök szívesen kimennek bárhová, végül is ez épp olyan üzlet, mint [redacted] többi.

A Halló Video telefonszámát tárcsázva megtudtam (miután azonnal elmondtam, milyen ügyben járok), elméletileg nincs akadálya egy nászéjszakai felvételnek, de [redacted] csak az elmélet. Hiszen ha lenne garancia arra, hogy ezt nem vetítik nyilvánosan, akkor a nász filmezése nem lenne törvénybe ütköző. De a film, a video eleve valamilyen nyilvánosságnak készülő produkció. Ezért azonnal elutasítanak olyan kéréseket, mint például — ilyen kérés már volt —, két nő nemi aktusának filmre vitele vagy néhány nászéjszaka titkainak meglesése. Arra viszont van mód, miután Budapesten [redacted] MÁV Kórházban engedélyezik, hogy [redacted] szülést, esetleg [redacted] műtéteket megrendelésre megörökítsék. Mindkettőre volt már megrendelés, három kamerával dolgoztak, hangot is rögzítettek, tehát [redacted] család többször is átélheti [redacted] kismamával [redacted] vajúdás örömteli fájdalmait, örülhet a csemete első üvöltésének, szomorkodhat a sebészi szike lendületes metszése láttán. Ezenkívül a fővárosban tartott Onkológiai Kongresszusra több beteg operációjáról és utókezeléséről készítettek már filmet — természetesen az érintettek beleegyezésével — tudományos célra.

A Halló Video munkatársai vállalják még [redacted] különböző sportesemények felvételét vagy színházi bemutatók rögzítését, ha az elfoglalt szerzők nem érnek rá elmenni [redacted] premierre, viszont lemaradni sem akarnak róla. Két ilyen megrendelő is állandó kuncsafttá vált. De a videósok szívesen emlékeznek világjáró zongoraművészünkre is, aki koncertjét, annak hatását és fogadtatását szerette volna megörökíteni távollevő barátai számára.

Mindennapos megrendelés és talán [redacted] legkifizetődőbb minden videós számára [redacted] esküvők ritusainak rögzítése. Erre annyi az igény, hogy alig tudják kielégíteni. Persze vannak kisiparosok vagy gmk-k, [redacted] szerint Pesten (ahol több az eszkimó, mint a fóka) nem érdemes munkát keresni, sokkal egyszerűbb és jövedelmezőbb vidékre menni. E túlkínálatból eredően a fővárosban sokan vállalják a pénzszerzés egyszerűbb, bár kockázatosabb módját. Műsoros kazetták másolásával foglalkoznak, ha [redacted] is hivatalosan. Úgy vélik, a kopírozás csak akkor tilos, ha nagy tételben és pénzért csinálják. Épp ezért a legkifizetődőbb látszólag csak kis példányszámú filmet piacra dobni, természetesen szigorúan csak baráti körben — ingyen.

Egészen más világban élnek a videós kisszövetkezetek. A kisiparosokkal ellentétben ők elsősorban nagyüzemeknek dolgoznak. Lényegesen nagyobb technikai háttérrel, mint kisvállalkozó kollégáik. Eszköztárukban [redacted] U-Matic éppúgy megtalálható, mint a Beta vagy a VHS-rendszerű kazetta. A Kollázs és a Telekrónika elsősorban referenciafilmeket, különböző technológiákat bemutató kazettákat készít.

Egyelőre még csak terveket forgat [redacted] Orient Kisszövetkezet vezetősége. Elképzeléseik szerint — és erre már engedélyük is [redacted] — részt vesznek majd [redacted] magyar játékfilmgyártásban éppúgy, mint [redacted] nyelvi oktatófilmek, balesetvédelmi oktatófilmek készítésében. Munkamódszerük lényege, hogy a szövetkezet csak a menedzselést vállalja, egy-egy produkcióra szerződtet rendezőt, forgatókönyvírót, művészt és ehhez [redacted] munkához filmgyárakból bérelnek majd berendezéseket, ugyancsak egyszeri alkalomra. Munkáikat elsősorban vállalati megrendelésre végzik, de gondolkodnak azon is, hogy a játékfilmeket [redacted] hazai és külföldi mozihálózat segítségével hozzák forgalomba.

Az Orient nagyszabású terveinek megvalósulásához legalább két év szükséges, míg a MAVIDEO (Magyar Video Egyesület) tagjai már felvettek néhány külföldi megrendelést videoklipek készítésére. Szolgáltatásukhoz tartozik, hogy a különböző pop-, rock- és népzenei együttesekkel forgatott klipeket személyes kapcsolataik révén határainkon túlra is ajánlják.

KARDOS ERNŐ

Tele-harminc

Több száz, a magyar televízióban már sugárzott hazai alkotást kínál a képmagnó-tulajdonosoknak kazettán a Televideo szerkesztősége. Budapesten, az RTV közönségszolgálatának Október 6-a utcai boltjában katalógusból lehet kiválasztani és megrendelni a különféle műsorokat. (Ebből a katalógusból idéztek a Rádió és Televízió Újság számai is.) A rendelésből azonban — gazdasági megfontolások miatt — csak akkor lehet vásárlás is, ha legalább harmincan kérik ugyanazt a produkciót, mert a sokszorosítás ennél kevesebb példányban még veszteséges. Bartók, Kodály, Liszt műveinek televíziós feldolgozásai mellett irodalmi és gyermekműsorokat, balettelőadásokat, tévéfilmeket, szórakoztató műsorokat választhatnak a videobarátok. Így például Heltai Jenő, Galgóczi Erzsébet, Déry Tibor műveiből készített tévéjátékokat, vagy a Gólyavári esték előadásait, a Századunk történelmi sorozat egyes epizódjait. A kabaré műfajában Alfonzó világszínházát, Kellér Dezső jubileumi műsorát, tévés szilveszterekből összeállított válogatást lehet vásárolni — ha rajtunk kívül még huszonkilencen is úgy akarják. Az árak: 60 perces műsoros kazetta — 1665 forint; 90 perces — 1776 forint; 120 perces — 1887 forint; 180 perces — 2220 forint.

A MOKÉP Videotéka sikerlistája 1986. július 30-án, a kölcsönnapok száma alapján:

1. [illegible]
2. A [illegible]
3. A [illegible]
4. [illegible]
5. Cliff [illegible]
6. [illegible] San [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible]
9. A [illegible]
10. A [illegible]
11–12. A [illegible]
13. A BMX [illegible]
14. [illegible]
15. Ne [illegible]
16. [illegible]
17. [illegible]
18. [illegible]
19. [illegible]
20. [illegible]

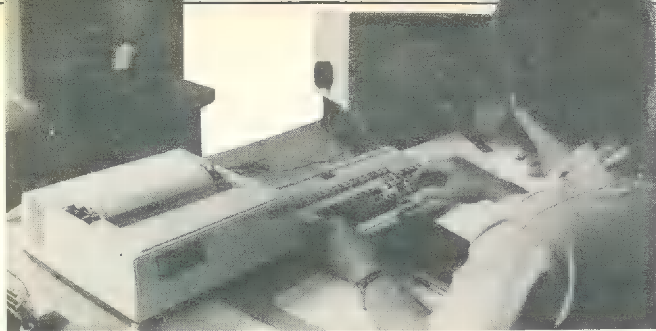
Videoműte

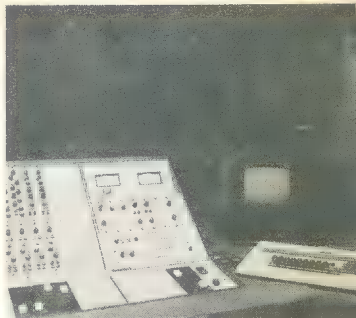
— Figyelem, rajta! — utasít a rendező és a műteremben egy polcról leborítják a barna festékkel teli sárga vödröt. A rendező a vezérlőteremben három színes és egy fekete-fehér monitoron figyeli a néhány tizedmásodpercig tartó jelenetet, azután szól a technikus kollégának: — Játsszuk vissza lassítva! Ezt a lassított képsort fogják bevágni a néhány órával korábban rögzített minitörténetbe, melyben a földre huppant szobafestőt gondos kezek jól kiszámítottan locsolták le a festéket jelképező barnás vízzel.

E fél percnél alig hosszabb videorészletet egy álló délelőttön át forgatták a Magyar Szinkron és Video Vállalat — a Pannónia Filmstúdió egyik utódvállalatának — műtermében, a korszerű videotechnika segítségével. Hildebrand István rendező, az új eszköz lehetőségeivel élve, a Graboplast számára forgat egy tízperces filmet, amely azt hivatott bemutatni, hogyan készülnek a gyárban az új tapéták. A szobafestés nehézségeit kifigurázó bohóctréfában a lassításon kívül még számos trükköt felhasznál az alkotó, de ezek elmesélése helyett inkább egy nemrégiben befejezett videofilmje vetítésére invitál.

A Magyar Optikai Művek megrendelésére egy hónap alatt készítette el harminc munkatársával a szemüveg történetét, a szemüveglencse gyártását végigkövető filmjét. A színes, látványokban bővelkedő, alig tizenkét perces videoműben (valójában ez a helyes kifejezés, nem pedig a film) a tartalomhoz illő, öncélúvá soha nem váló trükkök sorra váltják egymást. A lassítások, képátúszások, képegyesítések, vágások filmen soha nem látott élményt varázsolnak a képernyőre. Egy képben, egymásba komponálva láthatjuk például a műhelyt, a lencsén dolgozó optikust és a megmunkálandó lencsét. Volt olyan kép, amelyet öt kamerával, öt különböző beállítással rögzítettek és ötvöztek eggyé.

„Létezik egy téves felfogás, amely szerint a videót egyszerűen és gyorsan el lehet készíteni" — magyarázza Hildebrand István. — „A video valóban gyors és olcsó, ha semmiben sem különbözik a filmtől. De ha a videotechnikában rejlő lehetőségeket próbáljuk felhasználni, akkor mindez már nem igaz."

rem a Pannóniában

Pogi bohóc [redacted] szobafestőt [redacted] Bizonytalan léptekkel [redacted] a létrára, majd [redacted] ügyetlen mozdulatot [redacted] róla, [redacted] egy vödörnyi [redacted] is [redacted] nyakába zúdul.

Míg a 80-as évek elején a Pannónia Filmstúdió videoműterme évente mindössze száz-kétszáz percnyi videoalkotást forgatott, addig tavaly már ezer műsorpercet állított elő. Ekkor készült el a felszabadulás negyvenedik évfordulójára [redacted] ország fejlődését bemutató összeállítás, melyet a moszkvai jubileumi kiállításon vetítették le. A vállalatoknak, intézményeknek rendelésre gyártott oktató-, referencia-, reklám- és riportfilmek mellett többek között a videoműterem gondozásában jelent meg [redacted] Kodály-módszert feldolgozó kazettasorozat és [redacted] Benkó Dixieland Band hatvanperces műsora is. A szervezeti változásokat követően az új vállalat videorészlege részben tovább folytatja rendelésre készített, önálló videoprodukcióik gyártását, részben új partnereket kíván megnyerni, akik a vállalat szakembereivel és videoparkjának segítségével tőkéstársként és megrendelőként vesznek részt új alkotások megszületésében. Ilyen partner lehet [redacted] Magyar Televízió, mellyel a műterem [redacted] herendi porcelánt készítő dinasztiáról forgat riportfilmet. A Kultúra Külkereskedelmi Vállalattal folytatódik a Kodály-módszerről szóló sorozat újabb, háromszor hatvan percben. A turisták számára készült, félórás, Budapestet bemutató kazetta is hamarosan megjelenik. Szívesen forgatna a videocsapat klipeket is, néhány együttessel már tárgyal is [redacted] vállalat. Hogy mennyibe is kerül percenként egy videofelvétel, arra Szekeres Béla, a videoműterem vezetője annyit mond, hogy egypercnyi anyag [redacted] ezertől akár 30-40 ezer forintig is terjedhet. Mindez a megvalósítás módjától, nehézségétől, idejétől függ.

Igényességük eddigi bizonyítékai azok a díjak, amelyeket különböző filmjeikkel az első hazai videoszemlén és a reklámfilmfesztiválokon szereztek. A mai gazdasági környezetben azonban a magas színvonal olykor kevés. Néhány megrendelő inkább a kevésbé színvonalas, de olcsóbb kulturális szövetkezeteket, gmk-kat választja videójuk elkészítéséhez. A videoműteremnek azonban így is akad éppen elég munkája.

A Magyar Szinkron és Video Vállalat másik fő tevékenységéhez, a szinkronizáláshoz is szorosan kapcsolódik [redacted] videotechnika. Miközben Hildebrand István forgatása [redacted] késő délutánba nyúlik, addig a 2-es műteremben már befejeződtek a munkálatok. Itt állították üzembe áprilisban az első videoszinkronizáló gépegyüttest, amely a Magyar Televízió 10 millió forintos anyagi támogatásával érkezhetett meg Hamburgból. Az eddigi gyakorlat során a televízió a szinkronizálni kívánt filmekről és videoszalagokon lévő alkotásokról külön filmkópiát készíttetett, amelyeket a szinkronmunkához olykor több száz tekercsre vágtak szét, és a színész magyar hangját egy mágnesfilmszalagra vették fel. Az új rendszer segítségével nincs szükség külön filmkópiára, videokazettáról szinkronizálnak. A film szinkronizálandó egységekre bontása — szaknyelven tékelése — helyett [redacted] számítógépes vezérlésű rendszer úgy bontja tetszés szerinti egységekre a videóra rögzített művet, hogy a különálló részek időkódot kapnak, [redacted] az állandó tekercseléssel és fűzéssel járó szünetek helyett néhány másodperc alatt [redacted] kívánt helyre áll [redacted] gép és lehet folytatni [redacted] dialógfelvételt. Az új technikával könnyebbé válik [redacted] vágók munkája s a felére csökken egy-egy alkotás szinkronizálási ideje, a videorendszer intenzívebb munkára serkenti a szinkronstábot. Panaszkodnak is újabban [redacted] színészek az eltűnő szünetekre: „mikor lesz időnk ezután beszélgetni egymással?" A U-matic rendszerű JVC képmagnót számítógép vezérli és köti össze [redacted] EDITON, EDICOM szinkronrendszerrel. A hangot továbbra is [redacted] MB—51 típusú magnó rögzíti.

Míg a szinkronizáláshoz szükséges laborált filmkópiák 15—25 ezer forintba kerülnek, addig a videoájátszás ennek csak egyötödébe. A munka során feleslegessé válik a gépész, és [redacted] kamerásra is csak felügyeleti szerep jut. Május végétől üzemel a rendszer, de előnyei már kézzelfoghatóak. A szakemberek egy esztendőre 10—12 ezer műsorperc szinkronizálását tervezik. Az öt szinkronműterem közül egyelőre csak egyben működik [redacted] félmillió nyugatnémet márkába kerülő videorendszer. Horváth Domonkos főmérnök bízik abban, hogy idővel a másik négy műteremben is ezzel a korszerű technikával dolgozhat a vállalat tizenöt szinkronstábja, amely egyhónapos tanfolyamon tanulta meg a videorendszer kezelését. Mivel [redacted] még minden egyes film percenkénti laborálási költsége 700 forint, s egy évben [redacted] 30 milliós kiadást jelent (csaknem a fele devizakiadás), néhány év alatt megtérülne [redacted] többi műterem „videósítása" is. Csakhogy míg a munkakópia gyártásának költségeit a megrendelő — [redacted] televízió, a MOKÉP — takaríthatja meg, addig [redacted] további beruházás terheit a szinkronvállalatnak kellene viselnie. Ha viszont [redacted] kópiagyártás költségeit [redacted] új vállalat áraiban felszámíthatná, a kölcsönök segítségével megvalósuló videoszinkron-beruházás néhány év alatt házon belül megtérülne.

FALUS TAMÁS

Így írunk (fel) mi

Legutóbb arra kerestünk példát, miként lehet egy videokamera vagy videomagnó jelét felhasználni a számítógépben a kép digitalizálásával, vagyis gépi adattá alakításával. Most szeretnénk arra adni néhány tippet, [redacted] néhány működő eljárást, hogyan lehet [redacted] számítógép felhasználá[redacted] [redacted] videotechnikában új eredményhez jutni. Ezek közül [redacted] első [redacted] videofilmek feliratozása számítógéppel, ami önmagában nem korszakalkotó kezdeményezés ugyan, [redacted] eddig [redacted] csak speciális célberendezésekkel volt elvégezhető. [redacted] ott tartunk, hogy [redacted] megfelelő elektronikus kiegészítő eszköz, valamint az adott számítógépen [redacted] program segítségével mindez akár [redacted] „háztartási" számítógépen (pl. Commodore 64-en) [redacted] házilag megoldható, bár a [redacted] forgó [redacted] várható árát figyelembe véve in[redacted] kis stúdiókban, [redacted] láncú [redacted] stb. várható ezek alkalmazása.

A klasszikus celluloid [redacted]anyagú filmek feliratozása sokfázisú, anyagigényes [redacted] viszonylag [redacted] folyamat. A filmfeliratokat egyenként, ólom [redacted] műanyag, nyomdai [redacted] nyomó[redacted] pontos kockaszámra lebontott [redacted] szerint felvinni a film egyik kópiájára. A [redacted] film [redacted] rétegét fellágyítják. Fontos, hogy [redacted] lágyítás mértékét pontosan betartsák, és [redacted] a megfelelő szöveget rányomják, nyomot hagyva ezzel magán [redacted] filmen. A filmekről általában [redacted] készül videoszalag-átirat, amely már tartalmazza [redacted] meg[redacted] feliratokat. [redacted] eredetileg videoszalagra [redacted] fil[redacted] úton feliratozzák, drága és [redacted] bonyolult célberendezések segít[redacted] melyet [redacted] néhány nagy cég, például [redacted] Magyar Televízió [redacted] beszerezni. Természetes tehát, hogy [redacted] szakemberek elkezdtek [redacted]ni olcsó [redacted] könnyebben hozzá[redacted] személyi számítógépek [redacted] felhasználásával, különösen azután, hogy nálunk is terjednek [redacted] kis stúdiók, tévéláncok, videós „mosoly album" szolgáltatások, nyelvi [redacted] A szinkronizálás pedig, mint tudjuk, méregdrága és hosszadalmas.

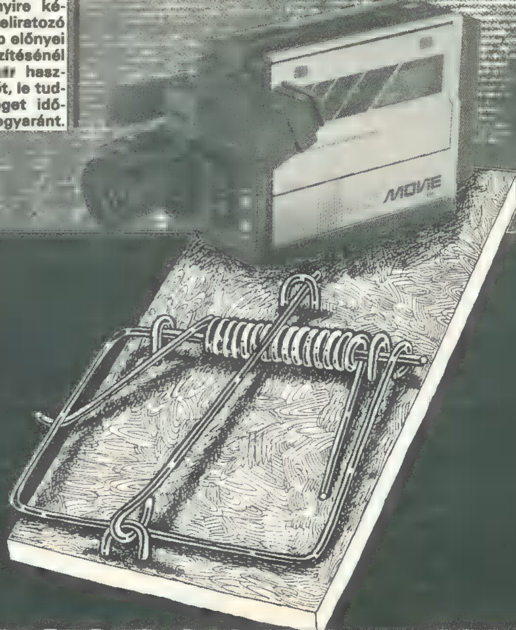
A megoldások lényege minden esetben abban rejlik — bár ehhez többféle módszerrel is el lehet jutni —, hogy [redacted] videomagnó jelére rákeverik a számítógép által előállított feliratokat. Ezt az eredményt, például [redacted] videomagnóra felvéve, megkapjuk a [redacted] filmet, mi több, az eredeti anyag változatlan marad. Mint látni fogjuk, a számítógépes feliratozók ezen túlmenően [redacted] még számos más szolgáltatást is nyújtanak. Ennek megvalósításához, [redacted] alkalmazott eljárástól függően, [redacted] egy lényeges technikai problémát kell megoldani: [redacted] számítógép és [redacted] videomagnó kimenő jeleinek szinkronizálását. Ennek részleteibe itt nem érdemes elmerülni, tény, hogy [redacted] egy lényeges és bonyolult probléma, ami azonban megfelelő szakértelemmel, elektronikus áramkörök segítségével meg[redacted] többen már eredményesen meg is oldották.

A szinkronizálás problémájának leküzdése után általában a számítógépes programtól függ, hogy mennyire kényelmes, sokcélú feliratozó születik. [redacted] számítógép előnyei a szövegek elkészítésénél nyilvánvalóak; [redacted] használt szövegszerkesztőt, le tudja mérni a különbséget időben, minőségben egyaránt.

Különösen tágak a lehetőségek, ha arra gondolunk, hogy [redacted] számítógép karaktereit, [redacted] a betűk és különböző írásjelek alakjait szintén egy program határozza meg, így azok (természetesen e program átírásával) gyakorlatilag tetszőlegesen változtathatóak. Ez egyaránt vonatkozik [redacted] és [redacted] méretre, egy feliratozó [redacted] megfelelő programmal [redacted] igazán soknyelvű lehet, akár a japán Katakana írásjelkészletet, akár [redacted] cirill betűket könnyűszerrel meg tudja „tanulni". A feliratok méreteiket tekintve általában illeszkednek a filmiparban kialakult [redacted]nyokhoz, ami körülbelül másfélszeres betűméretet jelent a számítógép saját karaktereihez képest. Mivel egy számítógéppel az adott felbontás figyelembevételével akár rajzjeleket vagy grafikus szimbólumokat is tudunk készíteni, egyes feliratozók ezt is hajlandók megjeleníteni, ezáltal tulajdonképpen nemcsak feliratozásra, hanem bizonyos il[redacted] is alkalmasak.

Ha feltételezzük, hogy egy számítógéppel megfelelően megrajzolt betűkészlettel, [redacted] kényelmes szerkesztőprogram segítségével elő tudjuk készíteni a szövegeket, [redacted] mindig nem tudjuk, hogy [redacted] szalagon az hol, és főleg hogy fog látszani. A „hol" [redacted] egyszerűbb kérdés a [redacted] egy részénél, mivel adott [redacted] helye a feliratnak, illetve [redacted]lyeknél [redacted] számítógép programjából előírhatjuk. Láttam olyan [redacted] is, ahol [redacted] vagy grafika mozogni is tud, ettől az eszköz nemcsak illusztrálásra, hanem bizonyos egyszerű trükkök előállítására is [redacted]

Lényegesebb [redacted] főleg nehezebben megoldható kérdés [redacted] „hogy fog látszani" kezdetű. [redacted] probléma ezúttal ugyanis abból ered, hogy [redacted] háttérben zajló film felirat alatti része,

A videofelvételek számítógéppel történő feliratozásának lehetősége természetesen Magyarországon is foglalkoztatni kezdte a szakembereket, tudomásunk van több sikeres hazai próbálkozásról is. Némi keserűséggel talán megállapíthatnánk, hogy csakúgy, mint a képdigitalizáló esetén, a fejlesztés szintjén lemaradásunk az elektronikában megszokottnál kisebb, de az egyébként jól működő prototípusból ritkán és akkor is csak sokára lesz elfogadható árú sorozattermék. Ilyen jellegű feladatoknál tulajdonképpen a szükség is szerepet játszik, hiszen például a nagy tudású és drága, rendszerint nyugati import feliratozókat bizony kevesen tudják megvenni. Egy házi számítógépre azonban ma már egy-egy kulturális intézménynek is futja néha. A magánvállalkozóknak különösen, és a videózásban, akár tetszik, akár nem, megjelent a magánszektor.

Talán az első olyan magyar működőképes rendszer, amiről tudomásunk van, a VIDEOTEXT nevű rendszer, ami — bár van belőle működő példány — nem kapható. Kifejlesztői az előző számban ismertetett digitalizáló megalkotói: Zelczer György és Hegyi Pál. Ez egy sok szolgáltatást nyújtó rendszer, segítségével a feliratokat tetszőleges helyre lehet elhelyezni. S ezek nemcsak betűk, hanem rajzok is lehetnek és mozgathatók. A VIDEOTEXT Commodore 64-gyel összekötve működik, a kezelésére szolgáló program tehát C64-en fut. Az alap s másfélszeres betűtípuson kívül tetszőleges betűkészlettel ellátható.

A QWERTY Műszer és Számítástechnikai Gmk a kifejlesztője annak a videofeliratozónak, melyet a Commodore Show-n is látni lehetett, nem véletlenül, mivel ez is Commodore 64-hez csatlakozik. A berendezés — mondjuk — a prototípusnál tart, melyet működés közben volt alkalmam látni. Ennél az eszköznél nem a nagyon univerzális, nagyon látványos lehetőségekre törekedtek a fejlesztők, hanem a minél stabilabb és olvashatóbb hagyományos feliratok előállítására. Ennélfogva, bár a berendezés sem tetszőleges helyen vagy színben, sem mozgás közben nem tudja a szövegeket megjeleníteni, azok olvashatóságának javítására több szolgáltatást tartalmaz. A szöveg helye, mérete a filmipar szabványaihoz illeszkedik, ezt a berendezést elsősorban a hivatásos filmeseknek szánják. A szövegeket lehet az említett betűkasban megjeleníteni, mely többféle is lehet, így a felirat fekete, fehér vagy áttetsző háttérben látszik. A betűkészlet itt is a programtól függ, ami egyelőre fejlesztés alatt áll. Az alkotók berendezésüket, az elektronikát és a programot 150—200 ezer Ft körüli áron kívánják árulni.

Szintén gazdasági munkaközösség, a DISCOMP, tagjai fejlesztették ki a DORKA nevű videofeliratozó rendszert. Ez az eszköz alapelvében kicsit különbözik az előző kettőtől, legnagyobb előnye az univerzalitása, nevezetesen, hogy ugyanaz az elektronika más-más programmal több számítógéphez is csatlakoztatható. A megjelenített szövegek ugyan nem mozgathatók, de bárhová helyezhetők: akár a látható képen kívülre is. A háttér szintén lehet átlátszó vagy valamilyen színű, a betűk pedig kontúrosak vagy inverz karakterek is lehetnek. A szövegeket kezelő program Commodore 64 és Amstrad számítógépekre fejlesztés alatt áll, de már láttam C64-el feliratozott filmet, illetve a feliratozást folyamat közben. A fejlesztők berendezésüket 30 ezer Ft körüli áron szándékozzák forgalmazni.

K. D.

tehát a háttér, a jelenettől függően lehet egészen világos vagy egészen sötét. Ha például fehér vagy világos betűket választunk, akkor [redacted] alkonyodó égbolton [redacted] fog látszani [redacted] esetleg elmulasztjuk a [redacted] dialógust. Fekete [redacted]kel is csak akkor jó dolgozni, ha nincs alagútjelenet. E problémák áthidalására [redacted] ismert feliratozók [redacted] alternatívát [redacted] nyújtanak. Termé[redacted] meg lehet [redacted]ni a sötét vagy világos alapszínt a feliratokhoz külön-külön, akár egyenként is. Ekkor azonban nekünk kell gondoskodnunk arról, hogy minden felirathoz eldöntsük, azt milyen színben kívánjuk megjeleníteni. Olyan [redacted] is létezik, ahol maga a [redacted] vagy rajz színes [redacted] Az [redacted] többségében a betűtípusok különböző módszerek segítségével történő kiemelésére, például a kontúros betűk megjelenítésére is mód van. Legtöbbször lehetséges az is, hogy a betűk számítógép által generált háttere ne átlátszó legyen, tehát a betű körül ne a film látszódjon, hanem valamelyik alapszín, például a fekete vagy a fehér. Ily módon a felirat kitakar ugyan valamennyit a filmből, cserébe viszont mindig olvasható lesz. A filmiparhoz legközelebb álló megoldás egy úgynevezett „betűkas"-t használt, ami tulajdonképpen egy nem teljesen átlátszatlan, de mégis a [redacted] kontrasztosságát segítő téglalapban, [redacted] kasban jeleníti meg a feliratot. [redacted]lata is opcionális.

[redacted] építése nem amatőr videós feladat, még [redacted] számítógépeseknek [redacted] bicskájuk. Felhasználásuk azonban általában annál egyszerűbb [redacted] semmilyen videotechnikai alapképzettséget vagy különösebb számítástechnikai [redacted] nem igényel. A [redacted] olyan [redacted] doboznak tekinthető, amely [redacted] bemenettel (a számítógépoldali csatlakozó és a videojel forrásának, legtöbbször videomagnónak a csatlakozója) és egy kimenettel (a feliratozott, felvételre alkalmas videojel) rendelkezik. A videobemenet szabványos videojel-csatlakozó, például RCA dugó, míg a számítógépoldalon az adott számítógép valamelyik kimenetére köthető csatlakozó van felszerelve. Mivel többféle számítógépre létezik videofeliratozó, [redacted] utóbbi típusfüggő. A feliratozáshoz használt program [redacted] természetesen meg kell tanulni, de ez rendszerint nem nehezebb, mint bármely más felhasználói program, például egy szövegszerkesztő kezelése. [redacted] feliratozók árai néhány száz DM körül kezdődnek, mivel azonban a szolgáltatások köre igen változó lehet, ennél lényegesen drágább készülékek is létezhetnek. Egy-egy készülék minősége az eredményül kapott film feliratainak olvashatóságán, stabilitásán mérhető le. Amennyiben az elektronikai alkatrészek árai az [redacted] éve[redacted] hasonló tendenciát mutatnak továbbra is, úgy elképzelhető, hogy egy-egy ilyen berendezés a közeljövőben akár Magyarországon is hozzáférhetővé válik az amatőrök számára.

KISS DONÁT

A magazin műszaki szakkifejezéseihez

kis-lexikon

ACT (Automatic Color Tracking — automatikus színkövetés) — automatikus fehéregyensúly-állító rendszer videokamerákban, amely üzem közben folyamatosan utánaállítja a fehéregyensúlyt a megvilágítás színhőmérséklet-változásainak megfelelően.

AST (Automatic Scan Tracking — automatikus sávletapogatás) — l. DTF.

AUTO EDIT (automatikus editálás) — olyan vezérlő áramkör szerkesztő távvezérlőkben, melynek segítségével a vágási pontok megjelölése után egyetlen gombnyomásra megtörténik a kívánt részlet bevágása.

BNC — koaxiális bajonettes csatlakozó, melyet főleg videojelek csatlakoztatására használnak.

CRT DISPLAY — katódsugárcsöves megjelenítő, amely lumineszcens ernyőn elektronsugárral történő gerjesztése útján teszi láthatóvá a videojeleket.

DEW SENSOR (nedvességérzékelő) — olyan áramkör képmagnókban, amely a fejdobon történő páralecsapódás esetén letiltja a képmagnó működését azért, mert ilyen esetben a fejdobra felpattanna a videoszalag.

DINAMIKA — az átvihető legnagyobb és legkisebb jel aránya az átviteli csatornában.

DTF (Dinamic Track Following — dinamikus sávkövetés) — olyan áramkör- és videofejtartó-kialakítás képmagnókban, amely biztosítja, hogy lejátszáskor a videofej mindig az előzőleg (esetleg más készüléken) felvett videojelsávon haladjon.

EJECT (kidobás) — a videokazetta kiemelése a képmagnóból.

FEJDOB — a videofejeket (és újabb képmagnókban a forgó hangfejeket), valamint a kisegítő fejeket hordozó henger alakú, forgó egység a képmagnóban.

FÉNYERŐ — 1. Adott kép átlagfényessége. Videoképek maximális fényereje a mai képcsövek alkalmazásával 60—80 nit körül van.
2. Objektív azon mérőszáma, amely megmutatja, hogy az objektív a rajta áthaladó fényt mennyire csökkenti.

FIELD — félkép, vagyis egy 312 és fél soros, 1/50 sec alatt lefutó pásztázása a képernyőnek. Két ilyen egymás utáni félkép egymásba szövődéséből áll egy komplett tévékép (Frame).

FRAME — egy teljes tévékép (PAL és SECAM rendszerben 625 soros), amely 1/25 sec alatt fut le a képernyőn. Két egymás utáni, ún. páros és páratlan félképből (Field) áll össze.

GENERÁCIÓ — az eredeti felvételtől számítotrt átmásolások száma (videoszalagoknál, hangszalagoknál stb.).

GENLOCK — egy vagy több videojel-forrás szinkrongenerátorainak szinkronba hozása egy referens szinkronforrással.

HIGH BAND (magas sáv) — U-matic képmagnók utóbb kifejlesztett, professzionális célra szolgáló rendszere, amely jobb képminőséget biztosít, mint az eredeti Low Band rendszer. Low Band rendszerű gépeken High Band anyag csak fekete-fehérben játszható le.

IMPEDANCIA — elektronikus készülékek be- és kimeneteinek jellemzésére használt fogalom, amely egyértelműen jellemzi azok feszültség- és áramviszonyait.

INZERT — 1. Videoanyagba illesztett állókép.
2. A folyamatos videoanyagba való beillesztése más kép- és/vagy hanganyagnak (l. inzertálás).

KÉPFREKVENCIA (Frame Rate) — egy sec alatt lefutó komplett tévéképek száma (PAL és SECAM rendszerekben 25).

KVR (közösségi vevőantenna-rendszer) — egy antennakomplexumot alkalmazó, több tucat lakást megfelelő antennajelekkel kábelen ellátó központi rendszer.

LCD (Liquid Crystal Display — folyadékkristályos kijelző) — újfajta, integrált félvezetős technológiával előállított lapos képvisszaadó eszköz.

LEZÁRÁS — 1. Az átviteli berendezések és kábelek kimenetét a hullámimpedanciájuknak megfelelő impedanciává kell összekapcsolni vagy egy másik, azonos impedanciájú készülék bemenetére kell kapcsolni.
2. A videokamerák objektívjének rekeszét a használaton kívül a felvevőcső beégésének elkerülésére be kell csukni.

LOW BAND — U-matic képmagnók eredeti, nem professzionális változata.

MASTER — 1. Szerkesztésnél az a képmagnó, amely a vezérszinkront adja (bejátszó gép).
2. Valamely (editált) videoanyag első példánya, melyről a további másolatok készülnek.

MÉDIUM (latinul középső) — információt közvetítő eszközök összefoglaló neve.

MIXER — 1. Hangkeverő pult.
2. Videokeverő, amely különböző források közötti fokozatos átmenet (átúszás) vagy trükk magvalósítására szolgál. A videokeverőket általában egybeépítik valamilyen trükkegységgel (l. SEG).

PAUSE (szünet) — a szalagtovábbítás szüneteltetése képmagnókban, mikor állóképet kapunk.

PLAYBACK (visszajátszás, rájátszás) — olyan felvételi eljárás, amikor előzetesen rendelkezésre álló hanganyagokhoz utólag, a hang visszajátszására készítjük el a képfelvételt (pl. táncfelvétel stb.).

REFLEXIÓ — elektromos jelek visszaverődése pl. lezáratlan vagy nem illesztetten lezárt kimenetről. A visszaverődött jelek összeadódnak az előre haladókkal és azok jelalaktorzulását okozzák, ami súlyos esetben lehetetlenné teszi az átvitelt.

RF ADAPTER (modulátor) — videojeleket szabványos tévésávba transzponáló áramkör, miáltal közönséges tévévevőn lehet nézni azokat.

SZKRIPT — 1. A felvétel eseményeinek feljegyzése.
2. Egy videoszalagon levő felvételek jegyzéke (pontos cím és idő feltüntetésével).

SEG (Special Effect Generator — speciáleffekt generátor) — eletronikus videotrükkök előállítására szolgáló egység.

SLAVE — szerkesztésnél az a (szerkesztő) képmagnó, amelyen a mesterszalag készül.

SORFREKVENCIA — az egy sec alatt letapogatott képsorok száma (PAL és SECAM rendszerben 25×625=15625 Hz).

SZERKESZTÉS (editálás) — egységes videoanyag összeállítása másolással egy új videoszalagra.

TRINITRON — a Sony cég által kifejlesztett in-line rendszerű színes képvisszaadó cső.

LAKÁSÁN
IS VÁSÁROLHAT
KERAVILL

KERAVILL
VEVŐSZOLGÁLAT

RÁVISZ

Karácsonyi hanglemezajánlat

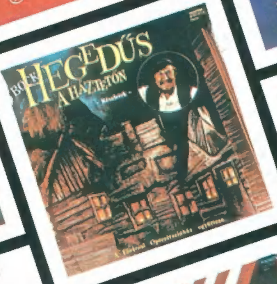

HUNGAROTON Hanglemezgyártó Vállalat